Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ - ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαὸς ὑψώνεται ἅμα εἰξῃ πῶς δὲ φοβᾶται τὴν ἀλήθεια—ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλῶσσα ἔχει τοὺς φυσικούς της κανόνας.
ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ζ'. ✷ ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 29 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ 1909 ✷ ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘ. 2 ✷ ΑΡΙΘΜΟΣ 337

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ. Ἡ κούλια τάκφοπόταμου (συνέχεια).
» » Ἡ Ψυχολογία τοῦ συμβολισμοῦ (τέλος).
ΛΟΥΚΙΑ ΤΑΚΗ ΛΙΑΔΙΟΥ. Ἀπὸ τὸ χωριό μου.
Λ. Μ. ΜΟΙΡΑΣ. Ἀνάσταση.
ΠΗΛΙΟΣ ΖΑΓΡΑΣ. Χαρὰ στὴ λεβεντιά του!
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Λέκας Ἀρβανίτης, Ἄγγελος Σικελιανός, Ν. Πορφύρης, Μέλπω.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΑΝΑΣΤΑΣΗ

«*Μαζί μου ἐλάτε ὅλοι ποὺ κοπιάζετε...*»

Ὁ Χριστὸς δὲν ἀναστήθηκε Ἀκόμα δὲν ἀναστήθηκε ὁ Χριστός.

Αἰῶνες κι ἀπαιῶνες τώρα, ἐκεῖ, στὸ ψήλωμα τοῦ Γολγοθά, ἕνας σταυρὸς περήφανα ὀρθοστυλώνεται καὶ πάνω του καρφωμένος ὁ μέγας τῆς Ἀγάπης κήρυκας καρτερεῖ, αἰῶνες κι ἀπαιῶνες τώρα, νὰ τὸν πιστέψει ὁ κόσμος καὶ νἄρθεῖ νὰ τὸν κατεβάσει ἀπὸ τὸ σταυρό.

Κι ὁ κόσμος ποὺ λέγεται Χριστιανικὸς καὶ ποῦναι ἅρπαγας, ἐγωϊστής, κακός, ἄλλονε Θεὸ λατρεύει κι ἀπ' ἀλλουνοῦ Θεοῦ τραβιέται τὰ κηρύγματα.

Ἀντικρὺ στὸ Γολγοθά, σὲ ψήλωμα πάλι, σὲ μέρος ξέφωτο, ὀρθοστυλώνεται πάνου σὲ χρυσαφένιο βωμό, τοῦ Ἐγωϊσμοῦ τὸ εἴδωλο, στὸ σμάλτο καὶ στὸ χρυσάφι βουτηγμένο. Κι ὁ κόσμος προσεύκεται νυχταμέρα μπροστὰ σ' αὐτὸ τὸ εἴδωλο, κ' ἔχει τὴ ράχη του γυρισμένη στὸ μάρτυρα τοῦ Γολγοθά.

Καὶ μιὰ μέρα ὁρισμένη τῆς χρονιᾶς ὁ κόσμος αὐτὸς ὁ Ἐγωλάτρης, ὁ βουτηγμένος στὸ Συμφέρο καὶ στὴν Ἁμαρτία, καμώνεται πῶς ἀπαρνιέται τὸ Εἴδωλο καὶ τραβάει, σὲ μακριὰ λιτανεία, μὲ τοὺς κολασμένους παπάδες του μπροστά—καὶ τραβάει πρὸς τὸ Γολγοθά, καὶ κεῖ καμώνεται, μὲ ψευτοδάκρια καὶ μὲ ψευτομετάνιες, πῶς ἀνασταίνει τὸ μεγάλο τὸ Μάρτυρα.

Καὶ τότε ὁ Χριστός, φρίττοντας μπροστὰ σ' αὐτὸ τὸ ἄγριο ἀναγέλασμα ποὺ τοῦ γίνεται, σιγολέει περίλυπα ἀπὸ τὸ σταυρό του :

— Πατέρα μου, ἂ γίνεται, ἂς περάσει πέρα μου τὸ ποτήρι αὐτό...

Γιατί τὸ πιὸ φαρμακερὸ ποτήρι τοῦ τὸ ποτίζει κάθε χρονιά, τέτια μέρα, ἡ ἀχάριστη ἀνθρωπότη μ' αὐτὸ τὸ ἀναγέλασμά της τὸ ἄγριο.

ΩΔΗ ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΥ

Βόγγει τὸ Ἰόνιο, στὸ νησί μου γύρα.
Ἰιὰ μένα, ὅλο τὸ πέλαγο, μιὰ λύρα.

Κι ὡς τὸ ἄτι, ποῦ τὸ πόδι του θιὸ σκάβει,
Ὅμοια ἀνυπόμονο εἶναι τὸ καράβι.

Σκυμένοι, σ' ἄτιμο τραπέζι οἱ ὀχτροί μου,
Κρυφομιλοῦνε γιὰ τὴν ἀρετή μου.

Ἀρνιέστε μου, οἱ μεθόκοποι, τὴ δόξα.
Στοὺς τοίχους μου, ὅλα κρέμονται τὰ τόξα.

Δὲ σᾶς ζητάει τὴ δόξα, ἐκειὸς ποῦ πάει,
Μὲ τὶς δροσιὲς τοῦ Ἀπρίλη καὶ τοῦ Μάη,

Δὲ σᾶς ζητάει τὴ δάφνη, ἐκειὸς ποῦ θἄρτῃ,
Μὲ τὶς βροντὲς καὶ τὶς βροχὲς τοῦ Μάρτη

Στὸ γυρισμό, σὰν τὸν ἀσύγκριτο ἄντρα.
Γλίγορα, ἀρνιά, σφιχτῆτε μὲς τὴ μάντρα!

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ

— Χριστὸς ἀνέστη! ξελαρυγγιάζουνται οἱ ψευτοχριστιανοί. Καὶ μ' Ὡσανὰ καὶ βάγια, χοροπηδώντας καὶ χαχανίζοντας, στρώννουνται στὸ γιορτάσι κάτου ἀπὸ τὸ Σταυρὸ καὶ μεθοκοποῦν καὶ γιομίζουν ἀπὸ κνίσσα σφαχτῶν κι ἀπὸ καπνὸ πιστολιῶν τὸν ἀγέρα.

Καὶ σὲ κάθε τσούγκρισμα ποτηριοῦ καὶ σὲ κάθε ξεκοίλιασμα ἀρνιοῦ καὶ σὲ κάθε γιορτάσιμη κουμπουριά, μιὰ βραχνὴ κραυγὴ ἀκούγεται :

— Χριστὸς Ἀνέστη!

Κι ὁ Χριστὸς τοὺς θωρεῖ μὲ θλιμένη ματιὰ ἀπὸ τὸ σταυρὸ κι ἀνεῖ τὸ στόμα του καὶ τοὺς ἀρωτάει :

— Τ' εἶστε σεῖς; Τί ζητάτε δῶ;

Καὶ τοῦ ἀποκρίνουνται χοροπηδώντας καὶ οὐρλιάζοντας :

— Εἴμαστε Χριστιανοί!... Κ' ἤρθαμε τὸ Χριστό μας ν' ἀναστήσουμε!...

Δυὸ δάκρια τότε καφτερὰ κυλοῦν ἀπ' τὰ μάτια του. Δυὸ δάκρια ποὺ οἱ ψευτοχριστιανοὶ δὲν τὰ βλέπουνε, δὲν τὰ εἶδαν ποτέ. Δὲν τὰ βλέπουν τὰ θεῖα δάκρια, καθὼς δὲν ἀκοῦν καὶ τὴ λυπημένη του τὴ φωνὴ ποὺ τοὺς λέει:

— Πηγαίνετε ἀπὸ μένα, κατάρατοι, στὴ φωτιὰ τὴν αἰώνια τὴν ἑτοιμασμένη τοῦ Διαβόλου καὶ τῶν ἀγγέλων του. Γιατὶ πείνασα καὶ δὲ μοῦ δώκατε νὰ φάω· δίψασα καὶ δὲ μὲ ποτίσατε· ξένος εἶμουν καὶ δὲ μὲ περιμαζέψατε· γυμνὸς καὶ δὲ μὲ ντύσατε· ἄρρωστος καὶ σὲ φυλακὴ καὶ δὲ μὲ κοιτάξατε... Ὦ γενεὰ ἄπιστη καὶ στρεβλή, ὡς πότε θὰ μένω μαζί σου;

Καὶ τὸ γλεντοκόπι ξακολουθάει. Καὶ τὸ Χριστὸς Ἀνέστη, ἀνάκατο μὲ κουμπουριὲς καὶ μὲ βλαστήμιες, γιομίζει τὸν ἀγέρα. Καὶ τὰ δάκρια μένουν κρυσταλλωμένα στὸ θεῖο πρόσωπο, ποῦχει ματωμένο τὸ μέτωπο καὶ σμιγμένα τὰ χείλια σ' ἀπελπισιᾶς πικρόγελο...

*

Κι ὁ σταυρὸς μένει ὀρθοστυλωμένος στὸ Γολγοθὰ αἰῶνες κι ἀπαιῶνες τώρα καὶ ἡ θλιμένη ματιὰ τοῦ Μάρτυρα ἀναγαλλιάζει ξανοίγοντας, κάτου ἐκεῖ, στοὺς ὁλοπράσινους κάμπους τῆς Γερουσαλήμ, τὴν ἀληθινή του ἐκκλησιὰ ποὺ χτίζεται.

Ἀπ' ὅλα τὰ ἔθνη κι ἀπ' ὅλες τὶς φυλὲς τῆς γῆς εἶναι μαζωμένοι ἐκεῖ οἱ ἀκούραστοι χερομάχοι. Ἀπὸ τοῦ Βοριὰ τὶς παγωμένες χῶρες κι ἀπ' τῆς Ἀφρικῆς τὶς πυρωμένες ἀμμουδιές. Ὀβραῖοι κι Ἀρμένηδες καὶ Τοῦρκοι. Τῆς Ἀνατολῆς Ἀκρῖτες λιονταρόψυχοι καὶ τῆς Φραγκιᾶς ἀρχοντόπουλα. Ἐργάτες ποῦχουν τὰ χέρια τους ροζωμένα καὶ σοφοὶ ποῦχουν τὸ νοῦ τους πλημμυρισμένο ἀπὸ φῶς. Πέρσες ποὺ στὴν πατρίδα τους προσκυνοῦν τὸν Ἥλιο καὶ Ἰντοὶ ποὺ οἱ δικοί τους λατρεύουν τὸ Βισνοῦ καὶ Κινέζοι ποὺ τὴν ἀπέραντη χώρα τους ὁ Κομφούκιος Θεοκρατάει. Πατριῶτες κι ἀδερφοὶ καὶ σύθρησκοι κράζουνται ἀναμεταξύ τους, γιατὶ μιὰ πατρίδα ἔχουν καὶ μιὰ θρησκεία καὶ μιὰ φαμελιὰ—γιατὶ νιώθουνε γιὰ πατρίδα τους τὴ γὶς ἁλάκαιρη καὶ γιὰ θρησκεία τους τὴν Ἀγάπη καὶ γιὰ φαμελιά τους ὅλους τοὺς ἀθρώπους ποὺ κατοικοῦνε πάνου στὴ γίς.

Ἀπ' ὅλες τὶς φυλὲς κι ἀπ' ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς εἶναι μαζωμένοι ἐκεῖ οἱ ἀκούραστοι χερομάχοι. Καὶ χτίζουνε, νυχταμέρα δουλεύοντας, τὸ βαθιοθέμελο κι ἀστερογείτονα τῆς Ἀγάπης ναό. Καὶ τονὲ χτίζουνε μὲ τὸ ἔργο τους τὸ καρπερὸ καὶ μὲ τὸ σοφό τους τὸ λόγο. Καὶ δουλεύουνε, βλέποντας κατάματα τὸ Γολγοθά, καὶ προσεύκουνται δουλεύοντας καὶ λένε :

— Προσκυνοῦμε σε, μεγάλε ἀδερφέ, καὶ δοξάζομέ σε. Καὶ τὸ ἔργο σου ποὺ κήρυξες καὶ ποὺ ὀνειρεύτηκες, τὸ ἔργο σου αὐτό, ποὺ μὲ τὸ αἷμα σου τὸ ξετίμητο τἁγιασες, τὸ δουλεύουμε σήμερα ἐμεῖς κι ἀγωνιζόμαστε νὰν τὸ στήσουμε περήφανο πάνου σιὴ γίς. Ἐργάτες λεγόμαστε κι ὄχι Χριστιανοὶ—γιατὶ ἐργάτης κ' Ἐσὺ εἶσουνα καὶ μὲ τὸ φραγγέλι ἔδιωξες μέσ' ἀπὸ τὸ ναὸ τοὺς Φαρισαίους καὶ τοὺς

Ὑποκριτάδες ποὺ ξαναμπήκανε σήμερα μέσα στὸ ναὸ καὶ καπηλεύουνται, μ' ἄλλο ὄνομα, κάθε σταγόνα τοῦ τίμιου τοῦ αἱμάτου σου. Ζοῦμε ὄξω ἀπὸ τὴν κοινωνία τους, γιατὶ τὴν κοινωνία αὐτὴ ἐμεῖς τὴν ἀρνιούμαστε κι ὁ Νόμος τους δικός μας Νόμος δὲν εἶναι ἀφοῦ διαφεντεύει τὸ "Αδικο κι ἀφοῦ κάτου ἀπ' αὐτόνε οἱ λαοὶ ἀλληλοσπαράζουνται καὶ τὸ δίκαιο τοῦ ἀδυνατότερου καταπατιέται. Ἐμεῖς ὅλο μπροστὰ πρὸς τὸ Φῶς, πρὸς τὴν Ἀλήθεια, τραβάμε, καὶ μιὰ μέρα ἐμεῖς θὰ σὲ κατεβάσουμε ἀπὸ τὸ σταυρὸ κ' ἐμεῖς θὰ σ' ἀναστήσουμε— ὅταν ἀναστηθεῖ κι ἁπλωθεῖ ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη στὴ γὶς ἡ ΑΓΑΠΗ.

*

Κι ὁ Χριστός, βλέποντας τοὺς ἐργάτες νὰ δουλεύουν ἀκούραστα κι ἄκούγοντας τὴν ἀγνή τους προσευκή, τοὺς κράζει χαρούμενα :

— Μαζί μου ἐλάτε ὅλοι πού κοπιάζετε κι ὅσοι εἶστε φορτωμένοι, κ' ἐγὼ σᾶς ξεκουράζω. Σηκώστε τὸ ζυγό μου ἀπάνου σας, καὶ μάθετε ἀπὸ μένα γιατὶ ἥμερος εἶμαι καὶ μὲ ταπεινὴ καρδιά, καὶ θὰ βρεῖ ξεκούρασμα ἡ ψυχή σας. Τὶ ὁ ζυγός μου εἶναι καλὸς κι ἀλαφρὺ τὸ φόρτωμά μου...

Καὶ τοὺς λέει :

— Ἐλάτε οἱ βιογημένοι τοῦ Πατέρα μου, κληρονομεῖστε τὴ βασιλεία ποὺ σᾶς ἑτοιμάστηκε ἀπὸ τὸ θεμέλιωμα τοῦ κόσμου. Γιατὶ πείνασα καὶ μοῦ δώκατε νὰ φάω· δίψασα καὶ μὲ ποτίσατε· ξένος εἶμουν καὶ μὲ περιμαζέψατε· γυμνὸς καὶ μὲ ντύσατε· ἀρρώστησα καὶ μὲ κοιτάξατε· φυλακὴ εἶμουν καὶ ἤρθατε νὰ μὲ δεῖτε...

Καὶ οἱ ἐργάτες ξακολουθοῦνε νὰ δουλεύουνε καὶ νὰ προσεύκουνται. Κι ὁ Χριστός, ψηλώνοντας τὰ μάτια του πρὸς τὸν Οὐρανό, σιγολέει μὲ κατάνυξη :

— Πατέρα μου, δὲ χύθηκε ἄδικα τὸ αἷμα μου καὶ βόηθα τοὺς ταπεινοὺς αὐτοὺς ἐργάτες ποὺ δουλεύουνε σήμερα ν' ἁπλώσουνε στὴ γὶς τὴν καινούρια θρησκεία—τὴ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΜΟΥ.

Λ. Μ. ΜΟΙΡΑΣ

Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΥ*

Κ' ἡ ἀρνητικὴ στάση, ποὺ πήρε στὴν ἀρχὴ καὶ τὸ δικό μας κοινὸ ἀντίκρια στὶς συμβολιστικὲς τάσεις, ἂς μὴ μὰς γελάη. Σὲ κάπιο περασμένο μου σημείωμα σ' αὐτὸ τὸ φύλλο, ἀνάφερα μὲ τόνομα ἕνα συγγραφέα, ποὺ στὴν ἀρχὴ ἀγαναχτησε μὲ τὰ κεινούρια εἴδωλα γιὰ νὰ φταση στὸ στερνὸ νὰ τὰ προσκυνήση κ' ἐκεῖνος μὲ τὸν τρόπο του. Μπορούσα νἀναφέρω μὲ τόνομα καὶ κριτικούς, ποὺ ἀντίκρυσαν μὲ ἐπιφύλαξη καὶ περιγέλασμα τὸ πρῶτο φάνισμα τῆς νέας τεχνοτροπίας γιὰ νὰ καταντήσουν σήμερα θερμοὶ ἀπολογητές της. Ἔτσι ἐνεργεῖ κι ἁπλώνεται σιγὰ σιγὰ μιὰ ἰδεολογία, εἴτε ξενόφερτη εἴτε αὐτόχθονη, ἅμα βρῆ περιοχὴ κατάλληλη νὰ ρίξη ρίζες. Τὸ κδύναμο τῆς σκέψης καὶ τὸ θολὸ τῆς αἴσθησης τοῦ πραγματικοῦ στὴν κοινωνικὴ περιοχή μας χρειάζονταν μιὰ ἀντίστοιχη ἔκφραση στὴ σφαῖρα τῆς τέχνης, ἡ ἀπογοήτεψη ἀπὸ τὴν πραγματικότητα μοναχὰ στόνειρο μποροῦσε νἄβρη ἄσυλο. Ὁ ποιητικὸς ἀφορισμὸς «στόνειρο ἀνώτερο ἀπ' τὴν πραγματικότητα», ποὺ διατυπώθηκε γιὰ ἰδέα ἑνὸς στερνοῦ δράματος, δὲν εἶναι μοναχὰ τὸ αἰσθητικὸ σύμβολο τοῦ συγγραφέα του, μὰ ἡ συνείδηση μιᾶς ὡρισμένης κοινωνικῆς περιοχῆς ἐκφρασμένη σὲ ὁμορφιά, ἕνα ἀπὸ τὰ κορυφώματα τῶν ποιητικῶν τάσεων ποὺ πρωτοσημειώθηκαν ἐδῶ καὶ δέκα χρόνια. Θυμοῦμαι τί πεζὴ ἐντύπωση ἔκαμαν στοὺς κύκλους τῆς ἀμαρτωλῆς «Τέχνης» τὰ «Λύγια τῆς πλώρης» τοῦ Καρκαβίτσα, ποὺ εἶχαν ἐβγεῖ τότε. Πῶς κα. πότο ζωντανὰ καὶ τεχνικὰ ἐκφράζουν τὴν πραγματικότητα αὐτὰ τὰ διηγήματα, θὰ ξεβγαίνα ἀπὸ τὸ θέμα μου, ἂν ἤθελα νὰ τὸ ξετάσω ἐδῶ. Ἀναφέρω μονο τὸ περιστατικὸ σὰ χαραχτηριστικὸ τῆς τροπῆς τοῦ πνεύματός μας τότε. Τὸ πέρασμα τοῦ Καρκάβιτσα ἀπὸ τοὺς «Κούρδους» στὴ «Μὶς Ἔννα Κοέλεν» καὶ στὸ «Δαχτυλίδι τῆς μάνας» κι ἀπὸ κεῖ το πήδημα στὰ «Σύγνεφα» δείχνουν ὁλοφάνερα τὸ δρόμο. Τὰ τελευταῖα ὄργια τῶν ποιητάστρων εἶναι τὸ κατακόρυφο μιᾶς ποιητικῆς πρασπάθειας, ποὺ στεφανόνει σὰν ἀνταρα τὰ στεκαμένα νερὰ μιᾶς περιοχῆς κοινωνικῆς, τὸ ζαφνισμα τῆς κριτικῆς ἀπὸ μπαλόνια χάρτινα κ' ἰσκιολογήματα καὶ παραμιλητὰ εἶναι τὸ πιότερο θλιβερὸ σημάδι τῆς κατάπτωσης αἰσθήματος καὶ γούστου. Μὲ ὅλα αὐτὰ δὲ λέω πῶς κάπιες δροσερότατες χλωρασιὲς δὲν ξεπροβάλουν καὶ δὲ λαμποκοποῦν μέσα στὴν ἄχνα. Εἶναι ταλέντα, ποὺ τὸ δυνατότερο αἴσθημά τους τὰ φύλαξε ἄγγιχτα ἀπ' τὴ λοιμική, εἶναι ἄλλα ποὺ τὰ χτύπησε ἀλαφρότερα ἡ ἀρώστια καὶ τρίτα πάλι ποὺ μὲ ὅλο τὸ βαρὺ ἀρώστημα τὸ αἴσθημά τους βρίσκει σὲ φωτινὲς φεγγοβολὲς τὴ δύνκμή του γιὰ νὰ ξανακυλήση πολλὲς φορὲς βαρύτερα. Τὸ γενικὸ εἶναι πὼς τὸ παραδειγμα τῶν δυνατότερων καταφρονιέται κι ἀπὸ τοὺς ἄλλους μὲ τὴ διπλὴ ὄψη προσέχεται μονάχα ἡ σκοτινή. Γιὰ νἀναφέρω χωριὸ κι ὄνομα, στὴ λυρικὴ ποίηση λ. χ. τὸ παράδειγμα ἑνὸς Πορφύρα καὶ Μαβίλη καὶ Γρυπάρη θαφτεται στὴν ἀλησμονιά, ἀπ' τὸν Ἰκλαμὰ βρίσκουν μίμηση μόνο οἱ ἀντιποιητικές του τάσεις κι ὁ Νιρβάνας φυβάμαι θὰ ὑποτιμάη κι ἀτός του τὴν «Παγὰ λαλέουσα», γιατὶ κλὶς δὲν ἐξηγιέται τάδερφωμα ποὺ κάνει μόνος τῆς αἰσθητικῆς του μὲ τὴν αἰσθητικὴ τῶν παραμιλημάτων. Παρακαλῶ τὸ φίλο μου νὰ μὴ μὲ παρανοήση. Μπορεῖ ὁ νε ρωμαντισμὸς νάχη νὰ δείξη ἀλλοῦ ἔργα ποὺ δὲν ἐξίζουν τὸ καταφώνεμα καὶ τὴν κατακδίκη μ' ἕνα λόγο. Ἀκόμα καὶ στὸν τόπο μας ἴσως νἀξίζουν κάπια προσοχὴ κάπιες προσπάθειες. Ἅμως οἱ τάσεις ποὺ θέλω νὰ χαραχτηρίσω ἐδῶ στὸ γενικό τους ἔφεραν μονο μιὰ σύγχυση στὴν ἀντίληψη τῆς τέχνης καὶ γεννησαν τερατουργήματα καὶ κατάντησαν οἰκτρούς ποιητάστρους πνεύματα, ποὺ ἴσως μὲ μιὰ πιὸ σεμνὴ κι ἀνθρωπινὴ ἀντίληψη τῆς τέχνης θὰ μποροῦσαν νὰ δουλέψουν γιὰ τὴν πρόοδο της. Ἕναν ἀπ' αὐτοὺς προσπαθησα τὶς προάλλες νὰ τὸν φανερώσω σε ὅλο τὸ μεγαλεῖο του στὶς στήλες τούτες καὶ τὸ ξομολογοῦμαι πὼς οὔτ' ἐκείνη οὔτε αὐτὴ ἡ φλυκρία μου κινήθηκαν ἀπ' τὴ ἀξία τῶν ἔργων, μὰ ἀπ' τὴν ἀξία ἐκείνων που θαμπώνονται ἀπ' αὐτά.

Πρὶν ἀπ' τὸ συμβολισμὸ εἶχε φανιστεῖ στὴν ποίησή μας σὰν ἄλλος ζωτικὸς καρπὸς ἡ ἰδέα. Ποιός τὴν ἔμπασε καὶ πῶς, θὰ μ' ἐβγαζε παλι ἀπ' τὸ θέμα μου νὰ τὸ ξετάσω ἐδῶ. Γιὰ νὰ γλυτονω ἀπὸ καθε παρεξήγηση, φτάνει νὰ πῶ ὅτι ἐγὼ τὸ ἐλάχιστο δὲν ὑποτιμάω, καὶ ὡς πολλοὶ τὸ κάνουν, τὴν ποίηση τῶν ἰδεῶν ποὺ ὑψώθηκε στὶς μέρες μας σὲ τόσο κάλλος τεχνικὸ ἀπὸ ἕναν Ἴψεν. Ἰδεολογικὴ γίνεται ἡ ποίηση συνήθως σ' ἐποχὲς ποὺ ὀξύνονται οἱ κοινωνικοὶ ἀγώνες, γι' αὐτὸ βλέπομε καὶ σήμερα

*) Ἡ ἀρχὴ του στὸ περασμένο φύλλο.

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

Η ΚΟΥΛΙΑ ΤΑΚΡΟΠΟΤΑΜΟΥ*

«Ἕτοιμος :» ρώτησε ὁ Κλωστογιωργόπουλος ἀπ' τὴν κασέλα ποὺ ἦταν καθισμένος.

«Στας διαταγάς σας, κύριοι συνάδερφοι», εἶπε ὁ Γεσίλας, παίρνοντας στάση προστοχῆς ἀπέναντί τους. «Ἔ, πέστε, σᾶς γεμίζω τὸ μάτ' σας ἢ ὄχι ;»

Ἡ Φρόσω, ποὺ εἶχε ξαναμπεῖ στὴ σάλα, τὸν χαΐδεψε στὸν ὦμο.

«Ὡραία σοῦ πηγαίνουν», εἶπε ὁ Κουλουμπέρδας.

«Τὸ πιλίκιο δὲ μ' ἀρέσει μοναχα, εἶναι σηκωτὸ πολὺ ἀποπίσω», παρατήρησε ὁ Κλωστογιωργόπουλος

«Εἶναι τὸ νέο σκέλιο», εἶπε ὁ Κρανιάς.

«Ναί ναί· τὸ εἶδα κ' ἐγὼ σ' ἕναν τοῦ πυροβολικοῦ, ἀπού ἤρχετο ἐσχάτως ἐξ Ἀθηνῶν», ἤρθε σ' ὑποστήριξή του ὁ Κουλουμπέρδας

«Καὶ μένα σὰν ψ'λὸ μ' φαίνεται», ἔδοσε τὴ γνώμη της κ' ἡ Φρόσω.

«Ποῦ ξέρ'ς ἐσὺ ἀπ' αὐτά...» τὴν ἔκοψε ἀπότομα ὁ Γεσίλας. «Σύρε μέσα μονάχὰ καὶ φκιασε τὸν καφέ.»

«Τὸν φκιάν' ἡ Μαριώ», εἶπε ἡ ἀδερφὴ ἀποπαρμένη.

«Καὶ σεῖς ποίκς γιώμης εἶστε, δεσποινίς ;» ρώτησε τὴν Κούλα ὁ Τ...λέων Κουλουμπέρδας

Ἡ Κούλα πρώτη φορὰ ἄκουε την προσφώνηση. Τὴ βρῆκε κολακευτικὴ πολὺ καὶ ξαναγέλασε.

«Ἀφοῦ 'ναι τοῦ πυροβολικοῦ, εἶναι καλλίτερο», ἀπάντησε, ἀποδιδοντας μὲ νεο χαμόγελο τὴν κολακεία.

«Ὥστε ἐκτιμᾶτε καλλίτερα τὸ πυροβολικὸν σῶμα ;» ξαναρώτησε χαμογελώντας κι ὁ ἀξιωματικός.

«Δὲν εἶμαι γὼ ποὺ τὸ χτιμαω, ἡ κοινωνία οὔλη», συμπλήρωσε τὸ κοπλιμέντο της ἡ δεσποινίς.

«Ὅπως καὶ νάν' τὸ πυροβολικὸ ἔχ' ἄλλ' χάρ'», πρόσθεσε ἡ Φρόσω κ' ἔξυσε τὸ ποδι της κάτω ἀπ' τὸ γόνατο.

«Τ'ν κακὴ ψυχρὴ καὶ τῶν δυανώ σας· ὅ,τ' ἀκούτε καὶ σεῖς τσκαπ'άτε. Τὸ πυροβολι ὁ πάει, ζέπεσε· τὸ μέλλον εἶναι στὸ πεζικόν· ἔχει μεγαλητέραν πρόοδο. Ἐμένα θα μὲ ἰδῆς ταχέως λοχαγὸ κι αὐτοὶ π' βήκαν φέτο ἀπὸ τῶν εὐελπίδων θα νάν' ἀνθυπολοχαγοὶ ἀκομα. Ἄϊντε, μουρὴ Κούλα, σύρε καὶ φέρε τὸν καφὲ», εἶπε ὁ ἀδερφὸς κ' ἔκλεισε τὴ συζήτηση.

Ἡ Κούλα ἔφυγε καὶ πάει στὸ χειμωνιάτικο.

*

Ἡ Μαριὼ τὴν περίμενε στὴν πόρτα.

«Ἔ, ποῦν' τα ;»

«Τί νὰ σ' κάμω ; Δὲ σ'κώνεται», ἀπάντησε ἡ Κούλα βιαστική.

«Ποῦ σ' ἀφίν'ν οἱ γλυκοκ'βέντες μὲ τὸν ἄλλον !» τῆς εἶπε ἡ πρώτη θυμωμένη.

«Δὲν ἤρθα γιὰ καυγά· ὁ Γεσίλας μ' ἔστ'λε γιὰ τς καφεδες. Τὶ δὲν τς ἔφκιασες ;»

«Ἄλλη ὄρεξ' δὲν ἔχω νὰ σᾶς φκιάσω καὶ καφέδες», μούγκρισε ἡ Μαριὼ καὶ κάθισε σὲ μιὰ ἄκρη φουρκισμένη.

Ἡ φούρκα της ἦταν σοβαρή. Ὅταν ἀκούστη

*) Ἡ ἀρχὴ στὸ 326 φύλλο.

νὰ κυριαρχὴ ἡ ποίηση τῶν ἰδεών. Τὸ ξύπνημα καὶ τὸ ξάναμα τῆς σκέψης στὰ ἐπαναστατικὰ πνεύματα τῆς κοινωνίας δὲ μπορεῖ νὰ μὴν ἔβρη ἀντίλαλο καὶ χώρο στὴ σφαίρα τῆς τέχνης. Μὰ ὅσο ἰδέα δὲν εἶναι τίποτες ἄλλο ἀπ' τὸ πνευματικὸ καθρέφτισμα τοῦ ὑλικοῦ, ὅταν ἡ σκέψη χάση τὴν ἐπικοινωνία μ' αὐτὸ κ' ἡ ἰδέα δὲ μπορεῖ νάναι πάρεξ ἀχνὴ κι ἀδύναμη κι ἀόριστη. Κι ἀκόμα ὅταν, καθὼς στὸν τόπο μας, τὸ ὑλικό, δηλ. τὰ πράγματα εἶναι τόσο θολὰ κι ἀκίνητα καὶ τὸ πνευματικὸ καθρέφτισμά τους, ἡ ἰδέα, θάχη τὸ ἴδιο θόλωμα, τὴν ἴδια ἀκινησία καὶ τότε ποιὰ προχειρότερη καταφυγὴ ἀπ' τὸ σύμβολο καὶ τὴν ἀλληγορία! Κι ἂν γυρέψη πάλε τὴν κίνηση καὶ τὸ δυναμωμα σὲ διαβάσματα καὶ ξένους ἀντίλαλους, ὄχι μόνο ἡ δύναμη τοῦ αὐθόρμητου κ' ἡ ἀξία κ' ἡ βαρύτητα, ποὺ ἔχει ὅταν βγαίνει ἀπὸ τὴν ἄμεση πεῖρα, θὰ τῆς λείπουν, μὰ μὴν ἔχοντας συνάμα καὶ τάρμόδιο ἔδαφος νὰ προβληθῆ καὶ νὰ ξετυλιχτῆ στὰ πράγματα, θὰ πέση κατανάγκη στὸ σχῆμα καὶ στὴ σκοτινάδα, σὰ μοναχὴ σωτηρία της. Ἂν στὴν ἐξελιγμένη ἰδέα ἑνὸς Ἴψεν ἡ τόσο πισοδεμένη νορβηγικὴ κοινωνία δὲν μπορούτε νὰ προσφέρη πάντα θετικὰ τὴ λύση τοῦ προβλήματος ποὺ τὸν βασάνιζε κ' ἔτσι ἀναγκάζονταν μοιραία νὰ καταφύγη στὴν ἀσάφεια τοῦ συμβόλου, πόσο εἶναι φυσικότερο στὴν πισοδρομημένη ἑλληνικὴ νὰ ναυαγήση πιὸ πολὺ κάθε προσπάθεια τῆς σκέψης νάπλωθῆ μὲς τὴ ζωὴ καὶ νὰ συλάβη ποιητικὰ τὸ νόημα της. Ὄχι λοιπὸν γιατὶ ἡ ποίηση τῶν ἰδεών, ὅσο κι ἂν εἶναι τέχνη δεύτερου βαθμοῦ, δὲ μπορεῖ νάνεβῆ σὲ ὕψος, μὰ γιατὶ ἡ πραγματικὴ κατοστάση δὲν τῆς πρόσφερνε τάρμόδιο ἔδαφος νὰ ξετυλιχτῆ, γι' αὐτὸ δὲ μπόρεσε νὰ δόση κάτι ἀξιόλογο καὶ σοβαρὸ στὸν τόπο μας. Δὲν πέρασε ἀκόμα τὰ παιδιάστικα βήματά της κ' οἱ ποιητὲς ποὺ κάνουν στόνομά της σάλαγο, εἶναι ποιητὲς ἀληθινοὶ μοναχὰ ἐκεῖ ποὺ δημιουργοῦν μὲ τὸ αἴσθημά τους ἢ ἔστωντας κ' ἐκεῖ ποὺ ἄγγιξαν τὶς σφαίρες τῆς ἁπλούστερης ἰδέας, τὶς μόνες δυνατὲς νὰ προβληθοῦν στὴν ἀνεξέλιχτη ρωμαϊκὴ κοινωνία. Ὅπου κινημένοι ἀπὸ διαβάσματα ἢ ξένους ἀντίλαλους γύρεψαν νὰ σηκωθοῦν ψηλότερα, νὰ προχωρήσουν σὲ προβλήματα πιὸ σύνθετα, θαλάσωσαν καὶ δὲν ἔδειξαν παρὰ μοναχὰ τὴν ἀδυναμία, τὴν ἀσάφεια κι ἀσυναρτησία τῆς σκέψης τους. Μὰ θὰ μοῦ πῆ κανένας: Ὁ ποιητὴς δὲν εἶναι ἐκεῖνος ποὺ πάντα προχωρεῖ μπροστὰ ἀπ' τὸ γύρω θέ του; Κάθε ἄλλο παρὰ νὰ τἀρνηθῶ αὐτό. Ἀπεναντίας τό ὑποστήριξα κι ἀλλοῦ πὼς ὁ ποιητὴς μετράει τὴν ἀνώτερη ἀξία του ἀπὸ τὸ πὼς μυρίζεται τὸ μέλλον, δημιουργεῖ σὲ μιὰ προέκταση τῆς πραγματικότητας καὶ γίνεται ἔτσι ὁ δρομοδείχτης τῆς ζωῆς μὲ τὴ δύναμη ποὺ ἔχει «νὰ προφέρη ἐκεῖνα τὰ μαγικὰ λόγια ποὺ μὰς δίνουν τὴν εἰκόνα τοῦ μελλόμενου», ὅπως τὸν θέλει ὁ Ἔγελ. Μὰ γιὰ νὰ δημιουργήση ὁ ποιητὴς πέρα ἀπὸ μιὰ δοσμένη πραγματικότητα πρέπει νάχη πρώτα τὴν αἴσθησή της. Ἀπάνω στὶς ἀνάγκες της θὰ προεκτείνη τὸ ὅραμά του, γιατὶ ἀπάνω στὶς ἀνάγκες αὐτὲς ξετυλίγεται ἡ ζωή. Ποῦ τραβοῦν οἱ τάσεις τῆς ζωῆς, βλέπει ὁ ποιητὴς κ' ἔτσι μὰς δίνει *τὴν εἰκόνα τοῦ μελλόμενου*. Αὐτὴ ὅμως δὲ δίνεται μὲ σύμβολα καὶ μὲ ἀφαιρέματα, μὰ μὲ ζωντανὲς μορφὲς κ' εἰκόνες. Γιὰ τοῦτο κι ὁ συμβολισμὸς ἀπ' τὴ φύση του ἀποκλείνεται ἀπ' τὴν ἀνώτερη ποίηση. Ὅπου ἔπεσαν στὸ σύμβολο καὶ μεγάλοι ποιητὲς τόκαμαν ἀπὸ ἀδυναμία τῆς ἰδέας τους ἢ τοῦ μαντευτικοῦ τους νὰ ἐξηγήση καθαρὰ τὴ ζωὴ καὶ νὰ δόση τὴν εἰκόνα της. Κλίματα κι οὐρανοὶ κι ὁρίζοντες δὲν ἐνεργοῦνε τόσο στὸ λαγαρὸ τῆς σκέψης ὅσο ἡ ὑλικὴ περιοχὴ ἀπόπου πηγάζει αὐτή. Γιὰ τοῦτο βλέπομε κάτω ἀπ' τὸν πιὸ γλαυκόλαμπρο οὐρανὸ τὴν πιὸ θολὴ καὶ μουχνισμένη ἰδέα ἑνὸς Πλωτίνου καὶ κατω ἀπὸ τὶς πνιγερὲς ὁμίχλες τῆς Κενιξμπεργ νὰ λάμπη μιὰ ἀπὸ τὶς καθαρότερες σκέψεις ποὺ εἶδε ὁ κόσμος· κι ἂν θάμπωσε σὲ πολλὰ σημεῖα ἡ σκέψη αὐτή, αἰτία εἶναι οἱ σκοταδερὲς ὄψεις τῆς κοινωνίας, ποὺ τὴν ἐπηρέασαν στὸ ξεδίπλωμα της. Γιὰ τοῦτο βλέπομε, πρὸς ξάφνισμα ντόπιων καὶ ξένων σοφών, τὶς ἀχνὲς τῶν μυστικισμῶν καὶ τῶν συμβολισμῶν νάπλώνωνται στὶς μέρες μας κάτω ἀπ' τὸν ξάστερο ἀττικὸ οὐρανό, ποὺ ἄλλοτες ἀντιλάρισε τὸ φωτινότερο φανέρωμα ὁμορφιᾶς που σταθηκε ἀφότου ὑπάρχει ἀνθρωπότητα. Τὸ κυριάρχημα τῆς συμβολικῆς τεχνοτροπίας κάτω ἀπ' αὐτὸν τὸν οὐρανὸ ἦταν μοιραίο Καὶ νὰ καταδικάσω τὸ φαινόμενο, ἂν χωρὰν στὴν ἱστορία καταδίκες, δὲν εἶμαι ἀπὸ τοὺς λίγους μὲ τὸ δυνατότερο αἴσθημα, ποὺ θὰ μποροῦν νὰ νίψουν τὰ χέρια τους προφέρνοντας τὴν καταδίκη. Μὰ πάλε ἂν δὲ χωρᾶη στὴν ἱστορία καταδίκη, χωράει μιὰ ἐκτίμηση καθὼς χωράει καὶ μιὰ κριτικὴ στὰ ἔργα τέχνης. Μπορεῖ κάπια ἀπ' αὐτὰ νάχουν ὅλη τὴ συμπάθειά μας γιὰ τὸ πάσχισμά τους νὰ σηκώσουν ψηλότερα τὴν ποίησή μας καὶ νὰ τὴς ἀνοίξουν ὁρίζοντες πλατύτερους, μὰ ἡ συμπάθεια καθενὸς ἀνθρώπου μὲ ξεἰλικρίνεια δὲν ἀργεῖ νὰ γένη βαθιὰ θλίψη, ὅταν βλέπη αὐτὴ τὴν προσπάθεια νὰ παραξηγάη τὸν καλλιτεχνικό σκοπό της, νἀμελῆ σὰν κάτι δεύτερο τὰ ποιητικά της μέσα, νὰ καταντάη σταὐτοσχεδίασμα, στάσυναρτητο κι ἀκατανόητο. Κ' ἡ θλίψη αὐτὴ γιὰ τὸ πάθος ἀξιοσέβαστων ποιητικῶν προσόντων μέσα στὸ παρανόημα τῆς τέχνης δὲν ἀργεῖ νἀλλάξη πάλε σὲ ἀγανάχτηση ὅταν ἀκούμε νὰ κηρύχνεται σὰν ποίηση μεγάλη τὸ παραστράτισμα ἀπ' τὴν ποίηση, ὅταν βλέπη ἀπ' τὸ ἐφήμερο παράσυρμα νἀδυνατεύουν χαραχτήρες καὶ μορφὲς ἀξιοσέβαστες πραγματικὰ ἀπὸ μιὰ ἄλλη ὄψη τους καὶ τὸ πιὸ ὀλέθριο: τὴν ποιητικὴ νεότητα τοὺ τόπου νὰ ξεπέφτη μ' αὐτὸ τὸ παράδειγμα καὶ τὴν ἐνθάρυνση στὸ παραμίλημα, στὸν κυκεῶνα καὶ στὸ σύγχισμα τοῦ νοῦ καὶ τοῦ αἰσθήματος. Ἂν εἶναι ἡ σκέψη ἢ τὸ αἴσθημα ἡ πηγὴ τῆς πιὸ μεγάλης ποίησης, δὲ θέλω νὰ τὸ συζητήσω ἐδῶ. Πῶς παλε τὸ ἰδανικό μου γιὰ τὴν ποίηση εἶναι ἡ τέχνη τῶν «Ἐκλεκτῶν τραγουδιῶν», δὲν πιστεύω νὰ μπορῆ νὰ τὸ ὑποψιαστῆ κανένας ἀπ' αὐτὰ τὰ λόγια. Ἐκεῖνο ποὺ ζητάω κ' ἐγὼ κι ἄλλοι μαζί μου ἀπὸ τὴν ποίηση εἶναι μιὰ κάπια εἰλικρίνεια ἀπόπου κι ἂν κινάει, ἀπ' τὸ αἴσθημα ἢ ἀπ' τὴν ἰδέα. Δὲν ἐνοῶ πὼς αὐτὴ ἡ εἰλικρίνεια λείπει ὁλότελα ἀπὸ τὴν ποιητικὴ παραγωγὴ μας κι ἂν παραπάνω μελέτησα κάπια ὀνόματα ποιητῶν, λόγος δὲν εἶναι πὼς κοντὰ στὴν ποίηση ἐκεινῶν δὲν ἐχτιμάω τὴν ποίηση ἑνὸς Ἐφταλιώτη ἢ Πάλλη, ἑνὸς Βλαστοῦ ἢ Μαλακάση καὶ δὲν ξέρω τίνος ἄλλου, καθὼς κι ἂν τὸ παράδειγμά μου περιορίστηκε μόνο στὴ λυρικὴ ποίηση, δὲ θέλει νὰ πῆ πὼς καὶ σὲ ἄλλα εἴδη τῆς λογοτεχνίας δὲ βρίσκεται μιὰ χλωράσια κ' ἐκεῖ κ' ἕνα ξεδίψασμα μέσα στὴν ξέρα. Πῶς θαταν δυνατό, ἐγὼ τὸ ἐλαχιστο, νὰ παραβλέψω στὸ νεώτερο διήγημα π.χ. ἕνα τόσο ζωντανὸ αἴσθημα καὶ μιὰ γερὴ ρεαλιστικὴ ἰδιοφυΐα σὰν τοῦ Κώστα Παρορίτη(*) μέ

(*) Τὸ ζωηρὸ κοινωνικὸ αἴσθημα τοῦ ποιητῆ τῶν «Μέσα στὴ βάρκα» καὶ «Στὸ κάρρο» εἶδα πὼς ἄδραξε μιὰ τιμωρία ἀπό κάπιο ὑπουργεῖο. Τί φυσικότερο ἀπ' αὐτὸ ὅσο τὰ κράτη ἔχουν τὶς ἀμοιβὲς καὶ τὰ παρατσημα γιὰ τοὺς προσωπικοὺς ἢ κοινωνικοὺς γλυφοπιάτιδες. Κι ὁ κ. Κ. Παρορίτης μπορεῖ μὲ τὴ συνείδησή αὐτὴ νὰ μένη βαθεια ἱκανοποιημένος. Μὰ ἡ φάλαγγα τῶν συναδέρφων του, ἂν εἶχε λίγο πιὸ ἀλύγιστη τὴ ραχοκοκαλιὰ κι ἂν τὴ θέρμαινε κάπιο ἰδανικὸ πιὸ παρήφανο, ἀντὶς νὰ σωματόνεται γιὰ νὰ κινήση τὸ ἔλεος ἑνὸς λογίου βασιλόπουλου στὰ προϊόντα τῆς φαντασίας της, θὰ σωματόνονταν σὲ ἐπαμαρτύρηση καὶ σ' ἕναν ἀντρικὸ ἀγώνα γιὰ τὸ ἀτίμασμα ποὺ γίνεται στὴν ἐλευθερία τῆς τέχνης καὶ τοῦ λόγου ἀπὸ ἕναν βάρβαρο ὑπουργό. Μα ἡ νοσταλγία τῶν βυζαντινῶν καιρῶν δὲν ἔχει τὴ βαθύτερη ἀφορμή της μόνο στὴν ἐθνικὴ ματαιοδοξία.

καν πρωτήτερα στὴ σκάλα οἱ φωνὲς τῶν συναδέρφων τοῦ Γεσίλα, ἡ Μαριὼ ἔτρεξε στὸ νοντὰ νὰ πάρη ἀπὸ τὴν κασέλα τὰ γοβάκια της, ποὺ τάχε κλειδωμένα κεῖ ἀπ' τὸ φόβο μὴν τὰ πάρη ἡ Πανταγιούλα, μὰ δὲν πρόλαβε. Ὁ εὐλογημένος ὁ Γεσίλας εἶχε ἀπιθώσει ἀπανω στὴν κασέλα τὰ ρούχα του κι ὅσο νὰ τὰ σηκώση αὐτὰ ἡ Μαριὼ οἱ ξένοι μπήκανε στὴ σάλα. Καὶ σὰ νὰ μὴν ἀρκούσε αὐτό, ἔβαλε ὁ διάβολος τὸν ἕναν ἀπ' αὐτοὺς καὶ κάθισε ἀπάνω στὴν κασελα κι οὔτε ἡ Φρόσω οὔτε ἡ Κούλα θέλουνε νὰ τὸν σηκώσουν Κ' ἔτσι ἐνῶ οἱ ἄλλοι χωρατεύουν καὶ γελᾶν στὴ σάλα, ἡ Μαριὼ κλείστηκε στὸ χειμωνιάτικο. Πῶς ναβγαινε στοὺς ξένους μὲ τὰ πατίκια της; Δοκίμασε τὰ χειμωνιάτικα της παλιοστίβαλα, ποὺ βρίσκονταν σὲ μιὰ ἄκρη στὸ κατώγι, μὰ βγαίνουν ἀπ' αὐτὰ τὰ δαχτυλα, φόρεσε τὰ πατίκια πάλε καὶ κατέβασε μακρύτερα τὸ φόρεμα, μὰ φαίνεται μιὰ σιχασὰ τὸ φόρεμα.

«Τί ντρέπεσαι, μουρή; Σὰν καὶ θὰ σὲ τ'ράξ'νε στὰ ποδάρια; Δὲ βλέπ'ς ἐγώ; Εἶμαι καὶ χωρὶς σκαλτσούνια· δὲ μὲ πρόσεξε κανένας!» τῆς εἶπε ἡ Φρόσω, ἀνασηκώνοντας τὸ φουστάνι της.

Κι αὐτὸ τὴ φούρκισε περσότερο. Ἡ Μαριὼ ὅσο κι ἂν ἀποχαιρέτησε τὴ νιότη καὶ τὸ παιγνίδι της, ὅσο κι ἂν ζύγωσε περσότερο τὴ Φρόσω στὶς ἔγνιες της, ὅμως δὲ χωρίστηκε κι ὁλότελα ἀπ' τὴ ζωὴ τοῦ κόσμου. Δὲν ἔφτασε ἀκόμα στὴ σειρὰ τῆς Φρόσως. Ἂν εἶχε φτάσει, δὲ θὰ τῆς ἔφερνε τὸ καπελίνο κι ὁ Γεσίλας. Πῶς τῆς περνάει λοιπὸν στὸ νοῦ τῆς Φρόσως πὼς ἡ Μαριὼ μπορεῖ νὰ βγαίνη στὸν κα'ένα, σὰν αὐτή, ὅπως φτάση;

Ἡ Κούλα ἔκαμε μοναχὴ τοὺς καφέδες, τοὺς ἔβαλε στὸ δίσκο καὶ πάει ξανὰ στὴ σάλα κ' ἡ Μαριὼ ἔμεινε πάλι μόνη μὲ τὴ σκάση της. Ἀπ' τὴ χαραμάδα τῆς πόρτας κοιτάει νὰ δῆ τί γίνεται στὴν ἄλλη κάμαρα, μὰ βλέπει μοναχὰ τὴν πλάτη τῆς Φρόσως, ποὺ κάθεται κοντὰ στὴν πόρτα. Τὴν Κούλα δὲ μπορεῖ νὰ τὴ δῆ ποῦ κάθεται. Ἀκούει μόνο τὸ γελιο της. Ὁ ἀξιωματικὸς τῆς ξαναλέει κάτι. Ὁ Γεσίλας γύρεψε τώρα τὴ μεγάλη του στολὴ κ' ἡ Φρόσω ἤρθε στὸ χειμωνιάτικο γιὰ νὰ τὴν πάρη.

«Κουταμάνα, δὲ μπορεῖς νὰν τόνε σ'κώσης!»

«Πῶς νὰ τὸν σ'κώσω; Τώρα ἔβαλε καὶ τὸν καφὲ μπροστά τ' στ'ν καθήκλα», τῆς ἀπάντησε βιαστικὰ ἡ Φρόσω κ' ἔφυγε μὲ τὴ στολή.

Ἡ Μαριὼ δὲ βαστάει ἄλλο. Ὁ Γεσίλας φόρεσε πάλι μέσα τὴ μεγάλη του στολὴ καὶ κρέμασε καὶ τὸ σπαθί· κάπιος ἀπ' τοὺς ἀξιωματικοὺς εἶπε κάτι γιὰ τὴν ἀλυσίδα τοῦ ζωστήρα· τὰ μούτρα του δὲν ταρεσε· τὴν εἶπε ἀντικανονική. Ἀπ' τὴ ζήλεια του, γιατὶ αὐτὸς θάχη λουρὶ μοναχὰ στὸ δικό του. Ἔπρεπε νἄναι μέσα αὐτὴ νὰ τ' ἀπαντήση. Τώρα εἶναι κεῖ ἡ Φρόσω, τὸ κούτσουρο, κ' ἡ Κούλα, τὸ χαϊβάνι. Τί νὰ τῆς κάμη ὅμως τουτηνῆς ποὺ πρόστασε καὶ συγυρίστηκε πρὶν νἀρθοῦν οἱ ξένοι. Τὴν ἤθελε νὰν τὴ βρούν, ὅπως ἔβρηκαν αὐτή, καὶ τότε τῆς ἔλεε πῶς γελᾶν καὶ χαχανίζουν. Ἄκου τη, ἄκου τη ἡ ξαδιάντροπη! Ὅλο τὸ δικό της γελιο κι ὅλο ἡ φωνὴ τοῦ ξένου κι ἄγνωστου ἀξιωματικοῦ ἀκούεται Κοιτάει νὰ τὸν μπλέξει δίχως ἄλλο. Κι ὁ ἄλλος ἀγαπητικός, ὁ ψάλτης, καθετ' ὄξω στὸ βελοῦχι. Ἡ Μαριὼ τὸν βλέπει ἀπ' τὸ παράθυρο ποὺ ὅλο στὸ μπαλκόνι ἔχει τὰ μάτια, μὰ δὲ μπορεῖ νὰ δῆ ἀπ' τὴ χαραμάδα ποῦ εἶναι καθισμένη ἡ Κούλα μέσα στὸν ὀντά. Δίχως ἄλλο ἐκεῖνος θὰν τὴ βλέπη καὶ τοὐτη θὰν τοῦ ρίχνη κι αὐτουνοῦ καμιὰ ματιά. Παιζογελάει καὶ μὲ τοὺς δυό. Γι' αὐτὸ δὲν τὴ θέλει τὴ Μαριὼ νἀρθῆ στὴ σάλα, γι' αὐτὸ δὲ βρίσκει μιὰ ἀφορμὴ νὰ κάμη τὸν Κωστογιωργόπουλο νὰ σηκωθῆ ἀπ' τὴν κασέλα. Μούτρα ποὺ ντρέπεται. Σὰ νὰ τὸν βλέπη πρώτη φορὰ στὰ μάτια της. Ποιός ξέρει πόσες φορὲς τὴ στρή

ὅλο τὸ ὁλέθριο πολλὲς στιγμὲς ἐπιρέασμά της ἀπ' τὶς τρεχούμενες ρωμαντικὲς διαθέσεις κ' αἰσθηματολογίες ; Μὰ τὰ καθέκαστα ξεφεύγουν τὸ σκοπὸ ποὺ εἶχε τούτο τὸ σημείωμα. Αὐτὸ θέλησε νὰ ψυχολογήση μόνο γενικὰ τὶς τάσεις ποὺ ὁδήγησαν τὴν ὅλη λογοτεχνικὴ παραγωγή μας στὴ σημερνὴ κατάστασή της.

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

ΑΠΟ ΤΟΝ "ΕΡΩΤΟΠΑΘΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΗ,,

(Τοῦ Σαιξπήρου)

ΙΔ'.

Εἶχ' ἕνας ἄρχοντας τρεῖς κόρες,
κι ἀπὸ τὶς τρεῖς ἡ πιὸ καλὴ
τὸ δάσκαλό της ἀγαποῦσε
ὅσο δὲ βάζει ὁ νοῦς πολύ·
μὰ τέλος εἶδε ἕναν Ἐγγλέζο,
πανώριο, νὰ μὴ βασκαθῇ !
κι ἄλλαξε φύλλο τὸ αἴστημά της.

Πολὺν καιρὸν ἔρωτας μ' ἔρωτα
τὸν πόλεμο εἶχανε βαστάξει :—
τὸ δάσκαλο νἀφήκῃ ἀνέραστο ;
τὸ νιὸ μέσ' στὴν καρδιὰ νὰ σφάξῃ;—
Ἄλλοῖ στὴ δόλια ἀρχοντοπούλα μας !
νὰ βάλῃ τὄνα ἀπὸ τὰ δυὸ σὲ πράξη
δὲν πήγαινε ἡ καρδιά της.

Μὰ ἔπρεπε νἀρνηθῇ τὸν ἕνα,
καὶ εἶταν ὁ πόνος της διπλός,
ποὺ βολετὸ δὲν ἐγινόταν
κι ἀπὸ τοὺς δυὸ νὰ παίρνῃ φῶς.
Καὶ πῆρε ἀπὸ τοὺς δυὸ τὴ μπόρα
ὁ πρόθυμος λεβεντονιός :—
Ὠιμέ ! τί νἄκανε ἡ καημένη ;

Ἔτσι, μὲ τἄρματα παλαίβοντας
κέρδησε ἡ τέχνη τὸν ἀγῶνα,
καὶ πῆρε τὴν κοπέλλα κ' ἔφυγε
μὲ τῆς σοφίας τὴν ἀρραβῶνα.
Καὶ τώρα, νάννι! -- ὁ διαβασμένος μας
χαίρεται τὴν καλὴ κοκώνα,
καὶ τὸ τραγούδι μου σωπαίνει.

Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΟΥ

à mes bons amis de Paris,
Madame et Monsieur Anatole
Morierre.

Τὸ γνωρίζω, ἀγαπητή μου, τὸ Παρίσι σου μὲ τοὺς ψεύτικους βράχους τῶν Buttes de Chaumont καὶ Parc Moutsouris, μὲ τὸ σπουδαῖον καταρράκτη καὶ τὶς κουκλίστικες λίμνες τοῦ Bois de Boulogne, τὴν ἄχαρη κι ἄνοστη πεδιάδα τοῦ Longchamp· γνωρίζω τὰ ζωγραφιστὰ καὶ συμμετρικὰ parterre τῶν κήπων του, τὰ ἀρρωστιάρικα λουλούδια τους καὶ τὶς φυλακισμένες τὸ χειμῶνα λεμονιές τους· γνωρίζω τὰ δάση τοῦ Rambouillet καὶ Saint-Germain, γνωρίζω.... ἀλλὰ βέβαια δὲ θὰ θέλῃς νὰ σοῦ ἀναμετρήσω τὰ διάφορα ὡρεῖα καὶ περίεργα τοῦ Παρισιοῦ μαζὶ μὲ τὰ μελαγχολικά του περίχωρα, γιατὶ θὰ μοῦ χρειαζονταν καιρὸς ὅσος ἡ ζωή μου καὶ μόνο γιὰ ν' ἀναφέρω τὰ ὅσα εἶδα καὶ μελέτησα στὸ λαμπρὸ Παρίσι σου.

Θυμοῦμαι τὶς τρεχάλες μας στὴν ἀπέραντη πατρίδα σου, τὰ γέλια καὶ τὰ κοντὰ φουστάνια ποὺ μᾶς χάριζε τὸ ἄγνωστο τοῦ ὑποκειμένου μας, καὶ βέβαια θὰ θυμάσαι καὶ σύ, τὴν ἀδιαφορία μου μπρὸς στὰ διαμάντια καὶ χρυσαφικὰ τῶν μεγάλων μαγαζιῶν καὶ τὸ θαμασμό μου μπρὸς στὰ λουλούδια τοῦ Léon ἢ τῶν Galaries Lafayette... γιατὶ τὰ λουλούδια ποὺ ἔρχονται ἀπὸ τὴ Nice πακεταρισμένα, σὰν ὑφάσματα ἀκριβά, καὶ κλεισμένα σὲ κοῦτες, δὲν ἔχουν διαφορὰ μ' ἐκεῖνα ποῦναι ἀντιγραφὲς καὶ πουλοῦν τὰ μεγάλα μαγαζιὰ γιὰ τὰ καπέλλα μας. Θὰ θυμάσαι πὼς ξεχνιόμουν μπρὸς στὰ λουλούδια ἐκεῖνα, τὰ ψεύτικα καὶ φτιασιδωμένα, ὅπως τὶς ψεύτικες καὶ φτιασιδωμένες, ἂν καὶ ζωντανές, γυναῖκες τοῦ Παρισιοῦ...

Θυμόμουνα τὰ δικά μας τῆς Ἑλλάδας λουλούδια, τὶς χλωμὲς ἢ ματωμένες ἀνεμῶνες, τὰ ἄγρια γιούλια τῆς Κηφησιᾶς, καὶ μ' ἀνοιχτὰ μάτια ὀνειρευόμουνα τοὺς φράχτες τῆς πατρίδας μου, τοὺς φτιασμένους μὲ παλιούρια καὶ σκεπασμένους μὲ ἄγριες καὶ πάντα πράσινες τριανταφυλλιές, φορτωμένες τὴν ἄνοιξη μ' ἑκατομύρια τριαντάφυλλα, κόκκινα, κίτρινα, ρόδινα, ἄσπρα σὰ χιόνι, κι ἄλλα κίτρινα σὰν κρόκους αὐγῶν μὲ στάλες αἷμα ἀπάνω, καὶ τόσα τόσα ἄλλα...

Μὲ ρωτᾶς πῶς ζῶ στὴν ἐξοχή· πῶς μπόρεσα κι ἀρνήθηκα τὸν κόσμο καὶ τοῦ Παρισιοῦ τὴ βουή.

Νά ! δὲν εἶναι μιὰ ὥρα ἀκόμα· εἶμουν ἐδῶ κοντὰ πολύ, ἀπάνω στὸ δρόμο σκεδόν.

Μπρός μου κυλοῦσε φρενιασμένο ὄχι αὐλάκι, μὰ ποτάμι τὸ νερό, λαμπρὸ διαμάντι ἀτίμητο· κοβόμενο στὴ φούρια του, χύνεται, διπλὸν ἀνοίγοντας δρόμο, κ' ἔτσι κυλᾶ κάνοντας κύκλο· ἀφήνει ετέρια στὴ μέση καὶ λεύτιρο ἕνα χοντρὸ δέντρο, πεσμένο πλατὺ-φαρδὺ χάμω, μισοκρυμένο σὲ πρασινάδες ὁμορφιᾶς ἀτράνταχτης, στολισμένης μὲ σωρὸ τὶς διαλεχτὲς ἀνεμῶνες, ἄσπρες μαργαρίτες, καὶ σὰν τὰ γαλανὰ τοῦ πτιδιοῦ μάτια, καταγάλανα λουλουδάκια, ἐκεῖνα ποὺ λένε γερμανικὰ σ' ὅλο τὸν κόσμο Wergin mein nicht.

Πήδησα τὸ τρελλὸ αὐλάκι μὲ κόπο, κιντυνεύοντας νὰ πέσω μέσα, καὶ σὰ βασίλισσα σὲ θρόνο, ξαπλώθηκα στὸ κατάχαμα δέντρο· ἔκλεισα τὰ μάτια γιὰ ν' ἀκούω τὸ τραγούδι τοῦ νεροῦ, ἀφήνοντας γιὰ πιὸ ὕστερα νὰ θυμάσω εἰκόνα χαριτωμένη : ἕνα ψηλὸ ψηλὸ καὶ κοντινὸ βουνό, καταγάλανο καὶ μ' ἀλευρωμένο κεφάλι, λὲς κ' εἶχαμε ἀκόμη ἀπόκρια, μιᾶς κουκουναριᾶς καὶ καμπόσων κυπαρισσιῶν τὸ βαθὺ πράσινο καὶ βελουδένιο φύλλωμα· κάμποσες μυγδαλιὲς κάτασπρες, μιὰ κόκινη ροδακινιά, ὅλα φυτεμένα σὰν ταπέτο, πράσινο καὶ κεντημένο πάλι μὲ λούλουδα· μιὰ καλυβούλα μὲ σκεπὴ καλαμένια, ἕναν ψαρὴ βόσκοντα ἀπόξω, δίπλα μὲ μιὰ γίδα καὶ τὰ θεότρελλα μπινιάρια της... κι αὐτὰ ὅλα, ἀποκάτω ἀπ' οὐρανὸ μὲ χρῶμα ποὺ παρόμοιο δὲ βρίσκεται πουθενά, μὰ πουθενὰ σοῦ λέω, τόσο γαλανό, λαμπερό, χωρὶς κανένα σύγνεφο, πλαϊ μὲ τὴ θάλασσα ποὺ παλέβει στὸ νὰ μὴν τὴν ξεπεράσει στὸ χρῶμα καὶ στὸ κάλλος τὸν καθρεφτιζόμενο στὴν ἀγκαλιά της οὐρανό.

Ὅπως θὰ μοῦ χρειάζονταν χρόνια νὰ περιγράψω τὰ θάματα τοῦ Παρισιοῦ σου, ἄλλα τόσα θὰ ἤθελα γιὰ νὰ σοῦ παραστήσω *μιὰ γωνιὰ* καὶ μόνη τῆς δικῆς μου γῆς.

Καὶ εἶμαι πάντα ξαπλωμένη στὴν ἴδια θέση· τὸ νερὸ κυλᾶ προσκαλώντας με· ρίχνω μιὰ-μιὰ τὶς ἀνεμῶνες ποὺ μάζεψα καὶ κυλοῦν, κυλοῦν γλήγορα καὶ γίνονται ἄφαντες,...ἄφαντες σὰν τὸ *εὐχαριστῶ* ποὺ προσμένεις στὸ καλὸ πρῶκαμες.

Ἀκούω ποδοβολητὸ καὶ γυρίζω τὸ κεφάλι. Εἶναι δυὸ νταντῆδες τῆς χώρας, καβάλλα σὲ ὄμορφα ἄτια· φοροῦν γκέτες κίτρινες, γκρίζα κοστούμια καὶ γάντια στὰ χέρια· ντυμένοι τέλεια παριζιάνικα, γιατί, καθὼς βλέπεις, ἡ φύση μας ἀλλάζει πολὺ μωξε στάγκωνάρια τῆς κούλιας, σὰν ἤτανε λοχίας πρωτίτερα στὸ κάστρο. Καλά· ἔτσι ἂς φέρνεται κ' ἡ Μαριὼ ἔχει ράματα· νὰ μὴν τὴ λενε Μαριὼ ἂν δὲν τὰ πῇ οὔλα τοῦ Γεσίλα.

Ἡ Φρόσω μπήκε παλι μέσα γιὰ νὰ πάρῃ κάτι ἄλλο. Ὅλα πρέπει νὰ δειχτοῦν στοὺς συναδέρφους μέσα.

«Κουταημάνα, κουταημάνα !» τῆς μούγκρισε πάλι ἡ Μαριὼ σφίγγοντας τὴ γροθιὰ μπροστὰ στὸ πρόσωπό της.

«Μπὰ σὲ καλό σ' ! Μουρλάθ'κες μουρή ; τί σούρθε ; ποιός σόφταιξε καὶ καινεις ἔτσ' ;»

«Ἐσύ, ἐσυ ἦσ'να κοντὰ στ'ν πόρτα καὶ δὲν τ'ν ἔκλεισες ἅμα τς ἄκ'ς κ' ἔρχονταν.»

Ἡ Φρόσω σταυροκοπήθηκε καὶ πέρασε πάλι στὴ σάλα. Ἐκεῖ εἶχε ἀνάψει τώρα ζωηρὴ συζήτηση. Μὰ ἡ Μαριὼ ἀπ' τὴν ταραχή της μὲ τὴ Φρόσω δὲ μπόρεσε νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ Τὴν Κούλα ἄκουσε μονάχα ποὺ εἶπε κάτι κ' οἱ ἄλλοι γέλασαν

«Μὴ γελάτε· ἡ κυρία Κούλα ἔχει δίκιο· εἶμαι μὲ τὸ μέρος της», ἀντήχησε ἡ φωνὴ τοῦ Κουλουμπέρδα ὡς τὸ χειμωνιάτικο.

«Νά την κιόλα· τὸν μάγεψε, ! τὸν μπέρδεψε», φρένιασε ἡ Μαριὼ ἐκεί.

«Κυρία Κούλα, μὴ φεύγετε· μὴ μ' ἐγκαταλίπετε μοναχὸν νὰ τὰ βγάλω πέρα μὲ οὔλους», ἀκούστηκε ξανὰ ἡ ἴδια φωνή.

«Ἀφοῦ δόλωσε τὸν ἕναν μέσα, πάει τώρα ὄξω καὶ στὸν ἄλλον», συλλογίστηκε παλι ἡ Μαριὼ κ' ἔτρεξε στὸ παράθυρο :

«Νάτα, νάτα· ὁ ψάλτης δὲν εἶναι στὸ βελούχι πιά· θὰ πήγε ἀπὸ τὸ πίσω μέρος. Ἡ βρώμα ἤβρε καιρὸ καὶ τοῦ τόκαμε τὸ νόημα. Πάει νὰ τὸν σμίξῃ. Δὲν τὴν ξέρω, δὲν τὴν ξέρω...!»

Κ' ἡ Μαριὼ γυρίζει νὰ κοιτάξῃ ἀπὸ τὸ πίσω παραθύρι. Μὰ τὴ στιγμὴ αὐτὴ παρουσιάζεται στὴν πόρτα ἡ Κούλα μὲ τα γοβάκια τῆς Μαριὼς στὸ χέρι.

«Νά, πάρε· στὸ τέλος τόνε σήκωσα· μὰ πήγες καὶ τὰ τρύπωσες καὶ σὺ στὸν πάτο· ἔκαμα μιὰ ὥρα νὰν τὰ βρῶ.»

Ἡ Μαριὼ μαρμάρωσε. Δὲ μπόρεσε νὰ βγάλῃ λέξη

Ἡ Κούλα ἔφυγε πάλι βιαστικὴ καὶ σὰ γύρισε στὴ σάλα ξαναζωήρεψε ἡ κουβέντα. Ἡ Μαριώ, ὕστερ' ἀπὸ τόσο σούσουρο, ἔχασε πιὰ τὴν ὄρεξη νὰ πάῃ κι αὐτὴ νὰ λάβῃ μέρος. Μὰ ἀκούοντας πάλι τὰ γέλια τῆς ἀδερφῆς, δὲν μπόρεσε νὰ κρατηθῇ. Φόρεσε τὰ γοβάκια της, πέρασε τὸ καλὸ φουστάνι της κι ἄνοιξε τὴν πόρτα.

* * *

Τὸ ζήτημα τῆς ντυμασιὰς εἶχε πιὰ ἐξαντληθῇ στὴ σάλα κ' οἱ ἀξιωματικοὶ μιλούσαν τώρα γιὰ πρόσωπα καὶ πράγματα, ποὺ ὡς τὴν ὥρα δὲν τάραξαν οὔτε τοὺς κύκλους οὔτε τοὺς ἀχοὺς τῆς κούλικς. Τὴ Μαριὼ ποὺ μπήκε κανένας δὲν τὴν πρόσεξε ξεχωριστά, κι αὐτὸς ἀκόμα ὁ παλιός της γνώριμος Κλωστογιωργόπουλος δὲν ἔδειξε καμιὰ συγκίνηση. Μόνο «τί κάνετε ;» κ' ἐξακολούθησε νὰ διηγῆται γιὰ μιὰ μονομαχία, ποὺ κόντεψε νὰ κάμῃ τὸ χειμώνα γιὰ ἕνα μπάτσο ποὺ εἶχε δόσει ἑνὸς φίλου του πολίτη· τὸν θύμωσε μ' ἕνα του λόγο ποὺ πρόσβανε τὸ στρατευμα.

«Καλὰ τόκανες τοῦ παλιαθρώπου», εἶπε μὲ ἀγανάκτηση ἱερὴ ὁ Γεσίλας κι ἀφοῦ διηγήθηκε κι αὐτὸς ἕνα ἐπεισοδιο ποὺ τοῦ συνέβηκε στὸ σιδηρόδρομο τώρα ποὺ ἔρχονταν καὶ ποὺ λιγο ἔλειψε νὰ καταχειρίσῃ καπιον κι αὐτός, συμπέρανε ἀξιωματικά :

«Οἱ πολίτες θέλουν ξύλο καί. »

ἀπ' τοῦ Παρισιοῦ, μὰ ὄχι καὶ οἱ μόδες μας!

Πάρα πίσω προχωροῦν δυὸ μουλάρια φορτωμένα σκίνα· Θέ μου, τί ἀντίθεση τῆς ψευτιᾶς μὲ τὴν ἀλήθεια! Τὰ ὁδηγοῦνε δυὸ ἁπλοὶ χωριάτες, ξυπόλυτοι, μὲ τὸ σάκκο ἀκκουμπημένο στὰ ζᾶ τους· κάνει, βλέπεις, κάψα ἀπὸ τώρα σὲ μᾶς· καὶ λέω μὲ τὸ νοῦ μου: ποιός ξέρει ἂ σὲ περασμένο καιρό, οἱ πρῶτοι δὲ ζοῦσαν πλαϊ μὲ τοὺς δεύτερους!

Κάνω νὰ ξανακλείσω τὰ ματια· μὰ ἄλλη ὁμορφιὰ τὰ κυνηγᾶ· ἔχω μιὰ ζωντανὴ χαρὰ μπρός μου· μέσα στὸ βαθὺ καὶ τρεχούμενο νερὸ λούζονται μὲ γέλια καὶ τρέλλες τέσσερεις παπιες· ὁ κύριος ἄντρας τους τὶς καμαρώνει· τοὺς ρίχνει νερὸ μὲ τὸ κεφάλι του, μὲ τὸ πλατὺ ράμφος του ξεψηρίζει τὰ κεφαλάκια τους· βουτοῦν, ξαναβουτοῦν, τραβοῦν κανένα σκουλίκι, ἐνῶ τὸ νερὸ θέλει νὰ τραβήξει κι αὐτὲς τὶς ἴδιες· γυρίζουν ὅμως τὴν πλατη στὴν ὁρμή του· ἀνοίγουν καλὰ τὰ πόδια τους καὶ τὰ κρατοῦν ἴσια στὸ νερὸ σὰ μικροὺς φράχτες. Κοντοστέκουνε, παλι παρατέρνονται, πάλι ξαναβουτοῦν καὶ βγαίνουν μπρός μου. Πῶς τῆς θαυμάζω· κι ἀφοῦ θέλησα πρὶν νὰ εἶμαι κουκουναριὰ ἢ πεῦκο, τώρα ἤθελα νἄμαι παπί· λούζονται διαρκῶς... Πῶς σέ ἤθελα ἐδῶ ναν τὰ βλέπεις! ἀγκαλὰ, πές, ἔχει τὸ Παρίσι σου σωρὸ χῆνες· μὰ μέ τή διαφορὰ πὼς οἱ γοῦρνες τους εἶναι μαρμαρένιες, ἄνοστες σε βεβαιῶ, καὶ γιὰ φόντο τοῦ παραδείσου τους τὰ παλάτια τοῦ Louvre ἢ τῶν Versailles.

Ἔπιασα νὰ σοῦ γράψω λίγα καὶ παρεσύρθηκα ἀπὸ τὴν ὁμορφιὰ τῆς ἄγριας ἐρημιᾶς μου, τὸ ἴδιο ὅπως σὺ μιὰ μέρα στάθηκες χαζεύοντας μπρὸς σ' ἕνα ὅμορφο κορίτσι τῆς Ἰταλίας πού πουλοῦσε μενεξέδες τραγουδώντας βραχνὰ τὸν πόνο του.

— Τί ζητᾶ, μοῦπες, ἡ ποίηση σ' αὐτοὺς ἐδῶ τοὺς λασπωμένους δρόμους;

Τὰ ξυπόλυτα καὶ βρώμικα πόδια του ἀντὶ ἐσένα τὴν ἀριστοκράτισσα νὰ σ' ἀηδιάσουν, σ' ἐνθουσίασαν.

— Τὸ παίρνομε σπίτι; μοῦπες πάλι, καὶ σοῦ ἀπάντησα:

— Θὰ σοῦ λερώσουν τἀλυθινά σου ταπέτα d' Aubusson τὰ συρτά του κατσάρια.

— Ναί· μὰ θἀφήσῃ ὅμως καὶ γιὰ πολὺν καιρὸ τὴν ἐντύπωση τῆς ὁμορφιᾶς της τῆς ἄγριας καὶ φυσικῆς ἐκεῖ μέσα...

Καὶ νά, γιατὶ ἀποκοτῶ νὰ σοῦ περιγράψω μιὰ λουρίδα τοῦ χωριοῦ μου, καὶ μάλιστα μὲ τὸ τουπὲ

Καὶ πρόφερε τὴ λέξη πλέρια καὶ μὲ τόνο.

Ὁ Κλωστογιωργόπουλος κι ὁ Τιμολέων Κουλουμπέρδας ἐπιδοκίμασαν μὲ κίνημα τοῦ κεφαλιοῦ. Ἡ Κούλα δὲν ἔδειξε τὰ δόντια της οὔτε μὲ χαμόγελο αὐτὴ τὴ φορὰ στὸν Κουλουμπέρδα. Σὰ νὰ μὴ συμφωνούσε τέλεια μὲ τὴ γνώμη του. Ἡ Φρόσω οὔτε πρόσεχε στὴν ὁμιλία· ἀπὸ ὥρα σ' ὥρα ἴσιαζε μονάχα καμμιὰ ζάρα πού ἔκανε ἡ μπλούζα τἀδερφοῦ καὶ ἡ Μαριὼ εἶχε πέσει πάλι στὴ μελαγχολια της.

«Αὐτοὶ οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ ὅλοι οἱ ἄντρες σὰν ἀνταμώνονται δυὸ τρεῖς μαζὶ εἶνε πλιχτικοὶ ἀθρώποι», συλλογιούνταν μέσα της. Ἦταν μιὰ παρατήρηση, πού τὴν εἶχε κάμει, τώρα στερνὰ περτότερο, ὅσες φορὲς βρεθηκε σὲ συντροφιὰ ἀντρῶν στὶς βιζιτες πού ἔκανε στὴν ἀρχοντιὰ τῆς πόλης. «Σὰν εἶναι μεταξύ τους, γενοντ' ἀμέτως διαφορετικοὶ ἀπ' ὅ,τι εἶναι σὰ βρίσκονται μονάχοι μὲ γυναίκες. Καλόβολοι, γλυκόλογοι κ' εὐγενικοὶ στὴν τελευταία περίσταση, στὴν πρώτη ἀλλάζουν ἄξαφνα σὲ ὄντα χοντρὰ καὶ βάρβαρα»

Ἡ Μαριὼ δὲν εἶχε πεῖρα τοῦ ἀντρὸς-συζύγου.

Τέλος πάντων· αὐτὴ τὴν ὥρα ἔπλητε ἡ φτωχὴ Μαριὼ καὶ χασμουριούνταν, μ' ὅλο τὸ φύλαγμά της νὰ μὴ δειξη τὰ σάπια δόντια της. Ἡ Κούλα τὸ στερνὸ δὲν τὸ φοβούνταν καὶ δὲν εἶχε λόγο αὐτὴ νὰ φέρνη τὸ χέρι της μπροστὰ στὸ στόμα, ὅταν τάνοιγε φαρδὺ πλατὺ ἀπ' τὴν ἴδια πλήξη. Ἀφοῦ εἶδε κι αὐτὴ κι ἀπόειδε πὼς ὁ Κουλουμπέρδας ἀποροφήθηκε ὁλότελα ἀπ' τὴ συζήτηση πού ἄνοιξε τώρα γιὰ τὸν πόλεμο καὶ γιὰ παλικαριὲς σ' αὐτὸν κι ἀντραγαθίες (ὁ Κουλουμπέρδας εἶχε ἀντραγαθήσει ὡς ὑπαξιωματικὸς στὸ Δομοκὸ κι ὡς τόσο ἔπρεπε νὰ τυρανηθῆ ὡς τὸ τέλος στὸ σκολιὸ γιὰ τὸ ψωρογαλόνι!), ἀφοῦ ἀπελπίστηκε πὼς ἡ ὁμιλία μποροῦσε νὰ γυρίση σὲ ζήτημα μὲ γενικότερο ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν ολομέλεια ἐκεῖ μέσα, βρηκε ἀφορμὴ τὸ σήκωμα τῶν φλυτζανιῶν, τὰ μαζεψε καὶ πάει στὴν ἄλλη κάμαρα.

«Πάει στὸν ἄλλον τώρα», συλλογίστηκε ἡ Μαριώ, ὅταν εἶδε πὼς ἡ ἀδερφὴ δὲ γύρισε. Κ' ἔπεσε σὲ βαθύτερη μελαγχολία. Ὁλόβολη ἡ ψυχή της ἔσταζε ἀπογοήτεψη. Γιὰ νὰ κάθεται λοιπὸν ἐδῶ σὰν ξόανο καὶ νὰ χασμουριέται, χάλασε μέσα πρωτήτερα τὸν κόσμο καὶ τὸ σηκότι της; Δὲ θάκανε καλλίτερα νὰ μούτζωνε τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ νὰ πάγαινε κι αὐτὴ στὴ γειτονιὰ νὰ δείξη τὸ καπελίνο, σὰν τὴν Κούλα, νὰ λέη καὶ νὰ δηγέται γιὰ τὰ ρούχα καὶ τὰ χρυσὰ στολίδια τἀδερφοῦ κ' οἱ γειτόνισες νὰ τὴν ἀκούνε μ' ἀνοιχτὸ τὸ στόμα; Τί ἔβγαλε ἀπ' τοὺς ἀξιωματικοὺς ἐδῶ; Νὰν τοὺς ἀκούη νὰ κόβουν τὶς σφηνάρες τους καὶ νἀγναντεύη τὸ ψωροκαμάρωμά τους; Ἤθελε ναξερε, σαν τί τοὺς φαίνεται πὼς εἶναι; Τὸν ἕναν δά, τὸν Κλωστογιωργόπουλο, τὸν ξέρομε ποιός εἶναι, παιδὶ παπά· κι ὁ ἄλλος ὁ ἄγνωστος ποιός ξέρει πούθε κρατάει ἡ σκούφια του, δίχως ἄλλο ἀπ' τὰ Κράβαρα ἢ ἀπ' τὸ Λιδωρίκι, καταπῶς φαίνετ' ἀπ' τὴν κουβέντα του, ὅσο κι ἂν θέλη νὰν τὰ κόβη σὰ γραμματισμένος. Τρομάρα μου, τήρα τον πῶς γουρλόνει τὰ ματια του σὰ μπούρμπουλας κ' ἔχει ἀνασηκωμένα κι ἄγρια τὰ μουστάκια του, σὰν τἀγκαθια τοῦ σκατζόχερα. Νέα μόδα κι αὐτή· μιὰ συχασὰ εἶναι. Καὶ τοῦ Γεσίλα θὰν τοῦ τὸ πῇ κοφτά, δὲν τῆς ἀρέσει αὐτο τὸ σκέδιο, σὰ βούρτσα· μποεῖ νὰ βγάλουν τὰ μάτια τῆς μαύρης τῆς γυναίκας που θὰ κάμουν νὰ φιλήσουν. Ποῦ εἶσαι, καημένε Συμεὼν Καραφωτιὰ μὲ τὸ στριμένο λεβεντικα καὶ τὸ περσότερο.—Ἄχ, ἄχ—ποῦ εἶσαστε δόλια νιάτα!

Ἀπ' αὐτὲς τὶς σκέψεις της ξύπνησε τὴ Μαριὼ μιὰ σάλπιγγα πού σήμανε ἀπ' τὸ κάστρο. Οἱ ἀξιωματικοὶ σηκώθηκαν.

νὰ κάμω σύγκριση μὲ τὸ μεγάλο, τὸ λαμπρό σου Παρίσι.

Μπεγουλάκι, Φεβρουάριος 1909.

ΛΟΥΚΙΑ ΤΑΚΗ ΛΙΑΛΙΟΥ

ΤΟΥΡΚΑΛΑ

Πίσω ἀπὸ γιασμάκι
κρυφτοπαίχτρα ἐλιά·
τράβηξ' το λιγάκι
γιὰ ἕνα διὸ φιλιά.

Διὸ κιτρῶνε τέρι
σὲ σφτιχτὸ κουμπί·
τάχα κι' ἕνα χέρι
δὲ χωράει νὰ μπεῖ;

Φρούρου τὸ σαλβάρι
τὸ μεταξωτό...
Ὦ πού νὰ σὲ πάρει,
πάω νὰ κολαστῶ!

ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΧΟΡΝ

"ΟΙ ΠΕΤΡΟΧΑΡΗΔΕΣ,,

ΔΡΑΜΑ ΣΕ ΜΕΡΗ ΤΡΙΑ

Πουλιοῦνται στὰ γραφεῖα μας γιὰ τοὺς συντρομητάδες τοῦ Νουμᾶ 1 δραχμὴ (φρ. χρ. 1,20 γιὰ τὸ ἐξωτερικό.)

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἔντοκοι καταθέσεις

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα δέχεται ἐντόκους καταθέσεις εἰς τραπεζιτικὰ γραμμάτια καὶ εἰς χρυσὸν, ἤτοι εἰς φράγκα καὶ λίρας στερλίνας ἀποδοτέας εἰς ὡρισμένην προθεσμίαν ἢ διαρκεῖς.

Αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις καὶ οἱ τόκοι αὐτῶν πληρώνονται εἰς τὸ αὐτὸ νομισμα, εἰς ὃ ἐγένετο ἡ κατάθεσις εἰς χρυσὸν ἢ δι' ἐπιταγῆς ὄψεως (chèque) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κατ' ἐπιλογὴν τοῦ ὁμολογιούχου.

Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι τῶν ὁμολογιῶν πληρώνονται ἐν τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τῇ αἰτήσει τοῦ καταθέτου ἐν τοῖς Ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπέζης.

Τόκοι τῶν καταθέσεων.

1 1)2	τοῖς	ο)ο	κατ'	ἔτος	διὰ	καταθέσεις	6 μην.
2	»	»	»	»	»	»	1 ἐτ.
2 1)2	»	»	»	»	»	»	2 ἐτ.
3	»	»	»	»	»	»	4 ἐτ
4	»	»	»	»	»	»	5 ἐτ.

Αἱ ὁμολογίαι τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικαὶ ἢ ἀνώνυμοι.

Ο "ΝΟΥΜΑΣ,,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἀθήνα Δρ. 5.— Γιὰ τὶς Ἐπαρχίες δρ
Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 10.

Γιὰ τὶς ἐπαρχίες δεχόμαστε καὶ τριμηνες(2 δρ. τὴν τριμηνία) συντρομές.

Κανένα δὲ γράφεται συντρομητὴς ἂ δὲ στείλει μπροστὰ τὴ συντρομή του.

10 λεφτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κιόσκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια Ἐθν. Τράπεζα Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιόδρομου (Ἀκαδημία), Βουλή, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδερόδρομου Ὁμόνοια), στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἑστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντίκρυ στὴ Βουλή).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πρακτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

Στὰ Χανιὰ (Κρήτη) στὸ Πρακτορ. Ἐφημερίδων στοῦ κ. Ἀληκιώτη).

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ἡ πολιτικὴ κωμωδία — Οἱ χολιασμένοι. — Τὸ παράσημο τοῦ Τύπου — Χαμένος καιρός! Διπλωματικὴ παϊηκαριά.

Ἡ ΠΟΛΙΤΙΚΗ κωμωδία τέλιωσε μιὰ χαρά. Νά καὶ οἱ κυριώτερες σκηνές της. Ὁ κ. Θεοτόκης παραιτήθηκε, ἔχοντας τὴν πλειονοψηφία μέσα στὴ Βουλὴ καὶ ξέροντας πολυκαλὰ πὼς ἄλλη Κυβέρνηση, μὲ τούτη τὴ Βουλή, εἶναι ἀδύνατο νὰ σταθεῖ. Ἔπρεπε νὰ διαλυθεῖ ἡ Βουλὴ μὰ δὲ σύφερνε, λένε, νὰ γίνουνε σήμερα ἐκλογές, γιὰ λόγους ἐθνικούς, κι ὁ κ. Ράλλης δὲ δέχτηκε νὰ κάμει Κυβέρνηση, ἂν καὶ τοὔδινε τὸ Στέμμα τὴ διάλυση. Κ' ἔτσι ὁ κ. Θεοτόκης καλοκάθεται στὸ Ὑπουργεῖο κι ὁ κ. Ράλλης παίρνει κηπαδυγκινημένος τὰ βρεμένα του καὶ τὰ συχαρήκια τοῦ Βασιλιὰ γιὰ τὸν πατριωτισμό του—καὶ ἡ κωμωδία τελιώνει.

Τί βγῆκε ἀπ' ὅλη αὐτὴ τὴ φασαρία, ἀδύνατο νὰν τὸ δοῦμε ἐμεῖς οἱ κοινοὶ θνητοί, πού μπορεῖ στὸ τέλος νἄχουμε κι ἄδικο ὅταν ὅλ' αὐτὰ τὰ μπερμπατοκαμώματα τῆς πολιτικῆς μας τὰ χαραχτηρίζουμε γιὰ στάχτη στὰ μάτια.

*

ΤΟ ΤΡΙΤΟ κόμμα (ὁ κ. Μαυρομιχάλης δηλ. μὲ τοὺς ὀπαδούς του) χόλιασε γιατὶ δὲν προσκαλέστηκε στὸ Παλάτι καὶ ἀποφάσισε (τρέμετε γιαπιά!) νἀλλάξει ταχτικὴ καὶ νὰ γίνει....δρμητικώτερος στὴν πολεμική του!

Ἂς τἀκούσει τὸ Παλάτι—γιατί ἡ φοβέρα αὐτὴ δὲ γίνεται βέβκια γιὰ τὸ Θεοτόκη ἢ τὸ Ρέλλη, μὰ γιὰ τὸ Παλάτι ποὺ παραγκώνισε τόσο ἐλεεινὰ τὸ τρίτο κόμμα καὶ δὲν τοῦ μπιστεύτηκε τὴν σωτηρία τῆς δόλιας Πατρίς, σὲ τόσο κρίσιμες περίστασες.

Τώρα πὼς ἀκούει τὸ Παλάτι ἀπὸ φοβέρες, εἴτανε πιὰ γνωστό, κ' ἔτσι ἐλπίζουμε νὰ δοῦμε γλήγορα Πρωθυπουργὸ καὶ τὸν κ. Μαυρομιχάλη γιὰ νὰ γαλανέψει ἡ Εὐρώπη.

*

Ο ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ σύλλογος κόλλησε ἕνα βαρύτιμο παράσημο στὰ ὁλόλευκα στήθια τοῦ 'Αθηναΐκου τύπου, ἀφοῦ ἀναγνώρισε, μὲ τὸ μανιφέστο του, πὼς ἀγνωστὴ τυγχάνει τοῖς πᾶσιν ἡ θαυμασία ὄντως ἐξέλιξις καὶ ζηλευτὴ πρόοδος τοῦ 'Ελληνικοῦ τύπου, ὡς καὶ ἡ ὑψηλή, αὐστηρὰ καὶ δικαία αὐτοῦ κρίσις εἰς ζήτημα γενικοῦ ἐνδιαφέροντος, δι' ὃ πάνυ δικαίως σύμπαν τὸ 'Ελληνικὸν ἔθνος μετ' ἐλπίδων ἀτενίζει πρὸς αὐτόν».

Οἱ 'Αθηναῖοι φημεριδογράφοι εἶναι ἀρκετὰ ἔξυπνοι ἀθρῶποι ὅλοι τους καὶ θὰ γελοῦν κάτου ἀπὸ τὰ μουστάκια τους διαβάζοντας αὐτὰ τὰ κουροφέξαλα, ποὺ ξέρουνε δὰ καὶ γιατί γραφτήκανε! Τὸ 'Ελληνικὸ Ἔθνος, τὸ ἄμοιρο, μὲ θλίψη τὰ βλέπει καὶ τἀκούει ὅλ' αὐτὰ καὶ δὲ βρίσκει τίποτε σοβαρὸ καὶ ἀγνὸ γύρω του γιὰ νὰν τὸ «ἀτενίζει μετ' ἐλπίδων». Ψέματα, κ. Πώπ;

*

ΜΠΟΥΠΑΡΔΙΖΟΝΤΑΣ ἄγρια Κυβέρνηση κι ἀντιπολίτεψη, στὴ συνεδρία τῆς περασμένης Δευτέρας, ὁ κ. Τριανταφυλλάκος, ὡς ὑπάρχηγὸς τοῦ Τρίτου κόμματος, ἀναγνώρισε μὲ βαθιὰ πατριωτικιὰ θλίψη πὼς πέντε μῆνες τώρα ποὺ συνεδριάζει ἡ Βουλὴ πᾶνε καταντὶπ χαμένοι. Γιὰ φαντασθῆτε! Καὶ μεῖς ἴσαμε προχτὲς ἀκόμα θὰ [illegible]σταμε πὼς πᾶνε χαμένα χρόνια καὶ χρόνια ποὺ ἡ Βρυλὴ μας δουλεύει στὰ χαμένα καὶ γιὰ τὰ χαμένα!

Εἶναι νὰ μὴ καμαρώνει κανεὶς τὸν κ. Τριανταφυλλάκο γιὰ τὴν τόση του τὴν ἐπιείκεια;

*

ΜΩΡΕ παληκαριὰ κι αὐτὴ μιὰ φορά! Βγῆκε ὁ κ. Ραγκαβῆς, ὁ πρέσβης μας στὸ Βερολῖνο, καὶ φώναξε ἀπὸ τὶς Γερμανικὲς ἐφημερίδες πὼς δὲ φταίει καθόλου ἡ Αὐλὴ γιὰ τὴ σημερνή μας ἐλεεινὴ κατάσταση, μὰ μοναχὰ οἱ πολιτικοί μας.

— 'Ακοῦς ἐκεῖ! φωνάξανε ἀμέσως οἱ γάχηδες. Ὑπάλληλος αὐτὸς καὶ νἀποκοτήσει τόσο θαρρετὰ νὰ κουρελιάσει τοὺς πολιτικούς μας!

Ξεχνᾶτε, φαίνεται, πὼς ὁ κ. Ραγκαβῆς εἶναι διπλωμάτης καὶ δὲν μπορεῖ παρὰ κι ἡ παληκαριά του νἄναι διπλωματικὴ πολὺ καστά. Μ' ἄλλα λόγια, ξέρει πολυκαλὰ ὁ κ. Ραγκαβῆς πὼς ἅμα κολακέψει κανεὶς τὸ Παλάτι τὴν ἔχει σιγουρεμένη τὴ θεσούλα του, ἀφοῦ στὰ τέτια ζητήματα ὁλ' οἱ Ρωμιοὶ πολιτικοὶ εἶναι ραγιάδες καὶ δὲν τοὺς συφέρνει νὰν τὰ βάζουνε μὲ τὴν Αὐλή. Ἄλλο ζήτημα τώρα, ἂν ὁ κ. Ραγκαβῆς ἔβγαινε κ' ἔλεγε πὼς μπορεῖ νὰ φταίει κάτως καὶ ἡ Αὐλὴ γιὰ τὰ χάλια μας.

«Ἀχά, τί σ'κωθήκατε;» τοὺς ρώτησε ὁ Γεσίλας.

«Δὲν ἄκουσες; χτυπάει συσίτιο· εἴμαστε κ' οἱ δυὸ τῆς ὑπηρεσίας», εἶπε ὁ Κλωστογιωργόπουλος, παίρνοντας τὸ καπέλο του

«Κάνε δὲ θἄν' ἡ Κούλα δῶ νὰ πάρη τὸ στερνὸ χαμόγελο τοῦ Κουλουμπέρδα», πληγορήθηκε ἡ Μαριὼ μέσα της, ἐνῶ σηκώνονταν κ' ἐκείνη ἀπὸ τὸ κάθισμά της.

Μὰ ἐνῶ ἔβγαιναν οἱ ἀξιωματικοὶ ἀπ' τὴν ὀξὼ πορτα, ἡ Κούλα πρόβαλε στὴ σκάλα μὲ δυὸ γαρούφαλα στὸ χέρι, τόνα γιὰ τὸν Κλωστογιωργόπουλο, τἄλλο γιὰ τὸν Κουλουμπέρδα. Ὁ πρῶτος ἔφυγε κρατώντας το στὸ χέρι, ὁ δεύτερος ἀφοῦ τὸ μύρισε καὶ τόμπηξε στὸ στῆθος του, εὐχαριστώντας δεύτερη φορά.

«Τίποτες, τίποτες», ψιθύρισε κ' ἡ Κούλα, χαμογελώντας καὶ κοκκινίζοντας, ὅσο μπορεῖ νὰ κοκκινίση πρόσωπο παστωμένο μὲ φκιασίδι.

Ἡ Μαριὼ ἔπεσε πάλι στὴν ἀνορεξιά της καὶ τὸ βάρος ποὺ εἶχε νιώτει στὸ κεφάλι, σὰν ξύπνησε τἀπομεσήμερο, ἔγινε τώρα πονοκέφαλος σωστός. Ἀπὸ τὴν ταραχή της πρωτήτερα ξέχασε καὶ καφὲ νὰ πιῆ, μήπως καὶ τῆς περάση. Τόκαμε τώρα, μὰ δὲ βόηθησε πολύ.

Μόνον ἀργότερα, ὅταν μὲ τὸ πέσιμο τοῦ ἡλιοῦ, ὁ ἀδερφὸς (ἀφοῦ θύμησε πάλι στὴ Φρόσω νὰ μὴν πάρουν κρασὶ ἀπ' τὸν ἴδιον γιὰ τὸ βράδυ) τὴν πῆρε μαζὶ μὲ τὴν Κούλα καὶ βγήκαν περίπατο μέσα στὴν πόλη, ἄρχιζε νὰ σκορπίζεται τὸ βάρος κι ἀπὸ τὸ κεφάλι κι ἀπ' τὴν ψυχή. Στἀντίκρυσμα τοῦ κόσμου, ποὺ κοιτάει τὸν ἀδερφὸ περίεργα καὶ χαιρετάει καὶ πκραμερίζει μπροστὰ στὸ γένος τοῦ Κρανιὰ ποὺ κάνει τὴν καινούρια του εἴσοδο στὴν πόλη, ὅλα ξεχάστηκαν, ἡ ταραχὴ τἀπομεσήμερου, ἡ μελαγχολία ἀπὸ τἀργοπόρημα τοῦ καπελίνου, τὸ μαράζωμα τοῦ ἐπιλοχία Καραφωτιά, τὰ περασμένα νιάτα· ὅλ' αὐτὰ σὰ νὰ μὴν ἦταν τίποτε περσότερο ἀπὸ παραζενιὰ στιγμῆς, δὲν τὰ θυμάται πιὰ ἡ Μαριώ. Καὶ σιγὰ σιγὰ σὰ νὰ μὴ θυμάται πιὰ οὔτε τὰ φαγωμένα δόντια της, ἀφίνει ἐλεύθερα τὰ χείλη της νἀνοίγωνται ἀπ' τὸ χαμόγελο καὶ τρέχει ἀνάλαφρη καὶ πεταχτὴ δίπλα στὸν ἀδερφό, μ' ὅλο τἀσυνήθιστο βάρος τοῦ καπελίνου στὸ κεφάλι, ἀπολαβαίνει ἡδονικὰ κάθε ματιὰ ποὺ ρίχνεται σ' αὐτὸ καὶ στὸ λεβέντη ἀξιωματικὸ τῆς κούλικς. Ἡ ἔγνια καὶ τὸ ξανακγένημα τῆς στερνῆς κυρίεψε καὶ πάλι τὴν ψυχή της, ἡ νίκη της, ποὺ τὴ βλέπει ὁλό

"ΟΙ ΜΙΚΡΟΙ ΚΑΗΜΟΙ,,

Ἀγαπητὲ Ταγκόπουλε,

Ἂν τὸ βρίσκης ἀναγκαῖο, δήλωσε, σὲ παρακαλῶ, τὴ βαθύτατη θλίψη μου γιὰ τὸ νόθεμα ποὺ ἀποδείχνεται πὼς ἔκαμα τῆς «ἱστορίας καὶ τῆς ἀληθειας» σχετικὰ μὲ τοὺς «Μικροὺς Καημοὺς» τοῦ κ. Μ. Μαλακάση. Ἡ θλίψη γιὰ τὴν ἀπροσεξία μου εἶναι τόσο μεγαλύτερη, δσο δυστυχῶς κ' ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀποκάλυψη ἡ ἀτομική μου ἐχτίμηση τῶν τετράστιχων τοὺ κ. Μ. Μαλακάση δὲ μπορεῖ νἀλλάξη ἢ νὰ τροποποιηθῆ.

Μὲ πολλὰ χαιρετίσματα
ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

ΣΤΗ ΧΑΛΚΗ

Νησί μου, δὲ σ' ἀγάπησα μονάχα γιὰ τὰ σένα,
Γιὰ τὴ λευκή σου ἀκρογιαλιά, ποὺ τὴ φιλεῖ τὸ κῦμα.
Πόσα γλυκά μου ὀνείρατα, λευκὰ καὶ φτερωμένα
Στὸ χῶμα σου ἠῦραν τρισβαθο κι ἀγύριστο ἕνα μνῆμα!

Εἴμουνα τότε ξέγνοιαστη κι ὁλόχαρη μιὰ αὐγούλα
Μὲ τὰ μεγάλα ὀνείρατα καὶ τὶς μικρὲς τὶς ἔννοιες,
Μὰ καὶ σὰν ὄνειρο ἔσβυνε ἡ ἀγέρινη παιδούλα,
Φουρτοῦνες σὰν ἐπλάκωσαν καὶ μέρες μολυβένιες.

Κ' ἔτσι ἡ γλυκειά σου θύμηση, νησί μου, εἶναι δεμένη
Μὲ μιὰ παιδούλα ποὺ ποθῶ μ' ἀγάπη καὶ μὲ πόνο,
Κ' εἶναι γι' αὐτὸ ἡ ἀγάπη μου γιὰ σένα μοιρασμένη,
Κι ὅταν σὲ θυμηθῶ, ἐσὲ δὲ συλλογιοῦμαι μόνο!

Γενεύη. *ΜΕΛΠΩ*

ΧΑΡΑ ΣΤΗ ΛΕΒΕΝΤΙΑ ΤΟΥ!

Μ' ὅλη τὴ λιακάδα τῆς ἡμέρας, ποὺ γιὰ νὰ τὴν ἀπολάψει ὅλος ὁ κόσμος χύνουντανε τἀπομεσήμερο στὶς ἐξοχές, λίγο μετὰ τὸ βασίλεμα τοῦ ἥλιου κρύο ἀρκετὰ τσουχτερὸ θύμιζε τὸν ἀπὸ καιρὸ ἐρχομὸ τοῦ παγωμένου χειμώνα.

Οἱ λίγοι ταχτικοὶ θαμῶνες τοῦ κεντρικοῦ καφενὲ μὲ μακρυὰ παρτεσοὺ καὶ τοὺς γιακάδες τους σηκωμένους, ὡς ποὺ νὰ σκεπάζουν τ' αὐτιά, ἄνοιγαν τὴ γυάλινη πόρτα τὴ μπροστινὴ καὶ κάθουνταν στὴν ἴδια θέση τὴν ταχτική τους.

Δυὸ περασμένης ἡλικίας, θεργιακλήδες στὸ ναργιλέ, παράγγειλαν ἀπὸ ἕνα καλοκαμωμένο, τὴν ὥρα ποὺ προσπαθοῦσαν μὲ τὴ βοήθεια τῶν γυαλιῶν τους νὰ ξεχωρίσουν τὰ νούμερα τῶν ζαριῶν ποὺ τὰ χέρια τους καταντὶπ ἄτεχνα καὶ τρεμουλιαστὰ εἶχαν ρίξει μὲς στὸ ταβλι.

Ἄλλοι μὲ στενοχώρια κάπνιζαν ἕνα κοντὰ στὸ ἄλλο ἕτοιμα τσιγαρέττα, περιμένοντας τὴ συνηθισμένη τους παρέα νἀποτελέσει τὸν κύκλο καὶ νἀρχίσουν τὴν πρέφα.

— Δίχως ἄλλο ἀπόψε ὁ ναργιλὲς εἶναι δικό σου· θὰ σοῦ τὸν πάρω καὶ...πκρθένο μάλιστα.

Εἴτανε συνήθειο τοῦ μπαρμπα Τίλιου ὅσες φορὲς ἔρριχνε κανένα καλὸ ζάρι, νὰ ξαναλέει μὲ πεποίθηση τὰ παραπάνου. Στἀλήθεια ὅμως, πάντα τὶς ἔτρωγε ἀπ' τὸν κατεργάρη 'Αρίστο ἐφέντη.

— Καὶ καὶ ἀκόμη ἀκόμη δὲ σωφρονίστηκες; παι-παιχνίδια μοῦ θέλεις; πε-περί περίμενε τώρα.

Αὐτὰ τοῦ λέει τραβλίζοντας ὁ ἀντίπαλός του, κι ἀρχίζει νὰ βάζει μέσα πρὸς τὸ μέρος του, μὲ τὸ ραχάτι του, ὅλα τὰ πούλια του, ἀφοῦ κατώρθωσε πρῶτα νὰ μὴν ἀφήσει καμμιὰ δική του πόρτα ἀνοιχτή, καὶ μάλιστα νὰ τὸν χτυπήσει δυὸ φορές.

*

Ἔξω ὁ βοριᾶς μανιασμένος φυσοῦσε. Τρίζανε τὰ τζαμωτὰ τοῦ καφενὲ κι ἀπὸ μακρυὰ ἕνα βουΐτο ζύγωνε. Σὲ λίγο τἀνοιχτὰ παράθυρα τἀπέναντι σπιτιοῦ χτυποῦσαν. Τζάμια ἀκούγονταν νὰ σπάζουν καὶ νὰ διαβαίνει νικητὴς σφυρίζοντας τὸ λυσκσμένο ἀγέρι.

— 'Αέρας σηκώθηκε ἀπόψε, λέει ὁ μπαρμπα Τίλιος στὸ σύντροφό του· σὰ δὲ βλάψει τὰ σπαρτά!

— Α αὐτὸ αὐτὸ καλὸ θε-θεοὺς δὲν εἶναι τοῦ ἀπαντᾶ ἐκεῖνος· νὰ νὰ ἰδοῦμε τὰ-τἀποτελέσματα σὰ σὰ-ξημε-ξημερώσει.

Πάνου στὸ ἴδιο ζήτημα συζητοῦσε κ' ἡ διπλανὴ παρέα τῆς πρέφας. Μὲ ἕνα βικσμένο ἄνοιγμα τῆς πόρτας καὶ μιὰ ἐξωφρενικὴ φωνή, τοὺς ἔκαμε νὰ σταματήσουν.

— Καφεντζῆ, καφεντζῆ Θανάση, τρέξε!.. Ἄ, ὄχι...ἔφυγε!.. φωνάζει σὰν τρελλὸς καὶ κίτρινος σὰ φλωρί, ἕνας νέος ἀψηλὸς καὶ μ' ἀρκετὰ φαρδιὲς τὶς πλάτες, πούμπαινε μέσα κεινη τὴ στιγμή.

— Τί τρέχει; Τί ἔπαθες; τονε ρωτάει ὁ Μῆτρος, τὸ πρωτοπαλήκαρο τῆς παρέας, ἐνῶ σηκώθηκε ἀπ' τὴ θεση του.

— Μιὰ ἀρκούδα, μιὰ ἀρκούδα, ξακολούθησε κεῖνος· μακρη εἴταν, τὴν εἶδα!..

— 'Αρκούδα; Δὲν πᾶς στὸ καλό σου!.. Τί γυρεύει τέτοιο ζλάπι στὸ χωριό μας;

— Καὶ μάλιστα δῶ παρέκει;.

φαντη μπροστά της, φτερώνει ξανὰ τὴ φαντασία της. Κι ἀληθινὰ τὸ θρίαμβο δὲν τὸν νειρεύονταν ποτὲ τόσο μεγάλο. Ἡ πλατέα ὅλο καὶ γεμίζει γύρω της, ὅλος ὁ κόσμος βγῆκ' ἐκεῖ μονάχα γιὰ νὰ δῆ τὸ γυιὸ τοῦ ἄλλοτε ἐπάρχου του. Γι' αὐτὸν ἀνάφτηκε καὶ τὸ πενταλυχνο φανάρι ἐκεῖ στὴ μέση, γι' αὐτὸν σκορπάει τἄγρια της θούρια ἡ μουσική, γι' αὐτὸν ἔβαλαν ἀπόψε οἱ ὅμορφες διπλὸ τὸ νάζι. Ποῦ νάσουν, Φρόσω, νὰ χαρῆς καὶ σύ!

Μὰ ἡ Φρόσω αὐτὴ τὴν ὥρα τσιγαρίζει τὸ κοτόπουλο καὶ πλάθει καὶ τὰ πέτρα γιὰ τὴν πίτα. Τὸ μπυρέκι τἀγαπούσε ἀπὸ παιδὶ ὁ Γεσίλας, ὅπως κι ὁ μακαρίτης ὁ πατέρας, κι ὅ,τι ἀγαπούσε πρέπει νὰ τὰ ξαναβρῆ στὴν κούλια του ἀπ' τὴν πρώτη μέρα ὅλα, ὅλα, ὅπως κ' ἡ κούλια ξαναβρίσκει ἐκεῖνο ποὺ ἔχασε, τὴν παλιὰ θέση της καὶ τὴν τιμὴ στὴν πόλη

('Ακολουθεῖ)

— Σώπα, καημένε, ἔτσι σοῦ φάνηκε. Παιδί, φέρ' του ἕνα ζεμπίμπι νὰ συνέρθει !.. Δέν κάθεσαι ;

— Μπορῶ ἐγὼ νὰ καθήσω τώρα, ποὺ τὴ βλέπω ἀκόμα μπροστά μου ;

— Γιὰ γιὰ νἀκούσωμε τί-τί λέει αὐτός, πετιέται ὁ Ἀρίστο ἐφέντης. Γιά-γιὰ ξπές μας, πα παληκάρι, ποῦ-ποῦ τὴ-τὴν εἶδες ; Για-γιατί παραξενεύεστε ; μπορεῖ νἄναι κι ἀ-κι ἀλήθεια.

— Ἐγὼ θυμᾶμαι, μοῦλεγε ὁ πατέρας μου ὁ μακαρίτης, ξακολούθησε ὁ μπαρμπα Τίλιος, πὼς στὰ χρόνια του τὴ νύχτα μπαίνανε πότε πότε κι ἀρκούδες στὸ χωριό. Γι' αὐτὸ τὰ παιδιὰ δὲ βγαίνανε στὸ σκοτάδι. Κ' οἱ τρανοὶ σέρνανε μαζί τους πάντα πιστόλι γιὰ κάθε ἀπαντεχούμενο.

— Ἄ; ἀκούσωμε λοιπὸν κι αὐτὴ τὴν ἱστορία, λέει ἄλλος.

— Λοιπόν, εἴταν τρανή ; τὸν ξαναρωτάει κορο δευτικὰ ὁ Μῆτρος.

— Νά, πήγαινα στὸ σπίτι μου. Στὸ δρόμο μὲ βρίσκει ἡ φουρτού α. Σκόνη σηκώνονταν σὰ σύγνεφο καὶ μπροστά μου δὲν ἔβλεπα νὰ περπατήσω Κουτσὰ στραβά, φτάνω κεῖ δὲ δίπλα, βλέπω τὴν ἀψηλὴ πεζούλα καὶ νοιώθω πὼς βρίσκουμαι κοντὰ στὸν καφενέ.

— Οὔτε λόγος ..σάμπως εἶσουνα ξένος ;!.. τὸν διακόρτεϊ καποιος.

— Λοιπόν, εἶπα, πῆρα θάρρος. Ὅταν ξάφνου ὁ ἀγέρας δυναμόνει. Ἀκούω πάνω στὴν ἀψηλὴ ἀκακία, ποὖναι κεῖ 'πὸ μέσα, κάποιο θόρυβο, σὰ νὰ ξεμπέρδευε κανένας τὰ κλαριά της.

— Τὴ Φαραωνίτικη συκιὰ θὰ θὲς νὰ πεῖς, δὲν ὑπάρχει ἐκεῖ καμμιὰ ἀκακία, τοῦ παρατηρεῖ τὸ γκαρσόνι.

— Ἂς εἶναι, δὲ μᾶς ἐνδιαφέρει αὐτό, προσθέτει ἄλλος. Λοιπόν ;

— Τελοσπάντων περίεργος ἐγώ, κάνω νὰ κοιτάζω πάνου καὶ βλέπω ἕνα κλωνάρι νὰ ξεγκλιζεται, ἐνῶ—ὤ, τί εἶταν ἐκεῖνο !.. σὰ νὰ τὴ βλέπω— μιὰ ἀρκούδα πέφτει μαζύ του πάνω στὸ πεζοῦλι κι ἀπ' ἐκεῖ μὲς στὸ δρόμο ! ..

Σύγκορμος ἔτρεμε σὰν τέλειωνε.

— Δὲ-δὲ σᾶς ἔλεγα ἐ-ἐγώ ;

— Ἀκριβῶς τὸ ἴδιο συνέβηκε καὶ σ' ἕνα ἀξάδερφό μου ποὺ βρίσκεται τώρα στὴ Ρουσσία, ξαναλαβαίνει τὸ λόγο ὁ μπαρμπα Τίλιος.

— Ἔ καὶ σὺ τί ἔκαμες τότε ; τὸν ἐρωτᾶ κάπως μὲ περιέργεια τώρα ὁ Μῆτρος, ἐνῶ ὅλα του κ' ἔκφραση τοῦ προσώπου καὶ τόνος τῆς φωνῆς του δίνανε στὸν καθένα νὰ καταλάβει πὼς τὸ παραδέχτηκε γι' ἀληθινὸ καὶ μάλιστα πὼς ἄρχισε νὰ τὸν κυριεύει καὶ φόβος.

— Ἐγώ, τί νὰ κάμω ; δὲ μποροῦσα οὔτε νὰ κουνηθῶ ἀπ' τὸν τρόμο. Βλέπεις, μοῦρθε ξαφνικό... κ' ἔπειτα...ἀρκούδα εἶν' αὐτή !..

— Δὲν εἶχες κανένα πιστόλι μαζύ σου ;

— Εἶχα, μὰ πῶς νὰ τὸ βγάλεις κείνη τὴν ὥρα ;

— Νά, καημένε, κρίμας τὸ μπάϊ σου. Δὲν ἤξερες νὰ τῆς δόσεις μιὰ δυὸ νὰ τὴν ἀφήσεις στὸν τόπο ;.. Εἶναι τὴν ἀκόμα ἐκεῖ ;

— Μοῦ φάνηκε πὼς ἔφυγε. Μὰ πῶς ἔφτασα ἔπειτα ὡς ἐδῶ κ' ἐγὼ δὲν ξέρω !..

— Τί νὰ σοῦ κάμω...ἔπρεπε νἄμαι 'γὼ στὴ θέση σου καὶ θἄβλεπες.

— Ἀκόμα τρέμεις, βλέπω, τοῦ λέει ἄλλος.

— Τρέμω, λέει ;.. δὲν τὸ κουνῶ ἀπόψε ἀπ' ἐδῶ μέσα...ὁ κόσμος νὰ χαλάσει.

— Βρὲ τὸ φοβιτσάρη !.. κ' εἶσαι κι ἄντρας κιόλας ! τοῦ κρένει ὁ Μῆτρος.

— Ἔ, βίβα λοιπόν !

— Βίβα καὶ κουράγιο !

*

Τὰ παιχνίδια τάφισαν πιὰ στὴ μέση. Μήτε τάβλι, μήτε πρέφα ἔπαιζαν. Ὅλοι τους νέοι καὶ γέροι κι ὁ καφεντζῆς μαζύ, σχημάτισαν ἕνα κύκλο καὶ συζητοῦσαν τὸ ἴδιο θέμα, τὴν ἀρκούδα. Ὁ κα θένας τους ἔλεγε καὶ διάφορες ἱστορίες καὶ παρα δόσες τύφωνες μὲ τὴν ὑπόϑεση. Τριμηντούρα ἔπιανε κεῖνον ποὺ ἄκουγε κεῖνα τὰ φανταστατικά, μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς καὶ τερατώδη συβάντα, ποὺ μὲ σοβαρότητα δηγούνταν οἱ δυὸ ἡλικιωμένοι, ὁ μπαρμπα Τίλιος κι ὁ Ἀρίστο ἐφέντης.

Αὐτὸ δὰ ἔλειπε. Στὸ τέλος δηλώνουν κ' οἱ δυό τους, πὼς *λόγῳ τῆς ἡλικίος των*, δὲν τολμοῦσαν νἀφίσουν τὸν καφενὲ προτοῦ χαράξ' ἡ μέρα. Καὶ παρεκάλεσαν τὸν καφεντζῆ νὰ τοὺς ἑτοιμάσει δυὸ κρεββάτια, ὅπως ὅπως, νὰ κοιμηθοῦν.

— Ἐσεῖς, παιδιά, μπορεῖτε νὰ πάτε στὰ σπίτια σας. Πηγαίνετε μαζύ σας καὶ κανένα πιστόλι, δὲ σᾶς βλαφτει. Ἔ, τί φκιάναμε κ' ἐμεῖς σὰν εἴμασταν νέοι !.. Τίποτα δὲ μᾶς φόβιζε.

Αὐτὰ ἔμως κεῖνοι δὲν τἄκουγαν. Ὁ φόβος εἶχε ριζώσει καλὰ μέσα τους κ' ἕνας τὸν ἄλλον κοίταζε ἀπὸ ντροπὴ καὶ στενοχώρια, ὡς ποὺ οἱ περσότεροι, σὰ μ' ἕνα στόμα ξαναπανέλαβαν τὴν ἴδια δήλωση τῶν δυὸ πρώτων.

Ὁ Μῆτρος ὅμως δὲν τόλμησε νἀνοίξει στόμα. Πῶς μποροῦσε νὰ μιμηθεῖ τοὺς συντρόφους του, ἀφοῦ πρὸ λίγου ἔκαμε τὸ παληκάρι καὶ περιγελοῦσε τὸ δυστυχισμένο κεῖνο νέο, ποὺ ἀκόμα σταυρὸκο πιούτανε γιὰ τὸ μεγάλο θαμα ποὺ γλύτωσε ἀπὸ τὰ δόντια καὶ τὰ νύχια τοῦ τρομεροῦ κείνου θηριοῦ ;

Καὶ σηκώθηκε μὲ τὸ σκοπὸ νὰ φύγει.

Ὅλοι τὸν κοίταξαν μὲ θαμασμό Ὅλοι τοῦ εἶπαν χαρὰ στὴ λεβεντιά του, καὶ τοὔδωσαν, ἐτσὶ μὲ τὸ ζώρι, ἕνα καλὸ πιστόλι καὶ τονὲ καληνύχτισαν. Αὐτὸς χαμογέλασε, ἄνοιξε τὴν πόρτα κ' ἔφυγε.

*

Σὲ κάθε του βῆμα σταματοῦσε κι ἀκουρμένονταν. Ἔρριχνε ματιὲς τριγύρο του, βεβαιονότουνα πὼς δὲν εἶταν κίντυνος καὶ προχωροῦσε. Φτάνει στὸ ξορκισμένο κεῖνο πεζούλι – γιὰ τὸ νέο καὶ στα ματᾶ. Θέλει νὰ κουνηθεῖ, μὰ πῶς ; Οἱ λειδωσιές του δεθήκανε. Δοκιμάζει νὰ φωναξει, μὰ δὲν ὁρίζει τὸ στόμα του. Δίχως νὰ τὸ θέλει, τὰ δόντια του τρίζουν. Βλέπει τὴν ἀρκούδα στὸ ἴδιο μέρος ξαπλωμένη !.. Τοῦ φαίνεται πὼς κουνιέται καὶ πὼς πάει κοντά του. Μαζέβει ὅλες του τὶς δύναμες, γυρίζει πίσω καὶ τὸ βάζει στὰ πόδια. Ζυγώνει στὸν καφενὲ καὶ στέκεται. Ὄχι δὲ σκέφτεται· δὲν ἔχει νοῦ γι' αὐτὸ τὸ πράμα. Στέκεται γιατί κι αὐτὸς δὲν ξέρει. Ἀκόμη κοιτάζει γύρο του. Ξαφνιάζεται λίγο, σηκώνει τὸ πιστόλι του καὶ τάδιαζει στὸ μέρος ποὺ πέφτ' ἡ ματιά του.

*

Ἡ λάμπα τοῦ καφενέ, ποὺ μόλις ἔσβυσε, ξανα φώτισε. Ὅλοι τους ποὖχαν πλαγιάσει, σηκώθηκαν μὲ βια, ἄνοιξαν τὴν πόρτα καὶ πετάχτηκαν ἔξω.

— Ἐδῶ χτύπησε, φωναζοῦν, καὶ προχωροῦν πιὸ πέρα.

Ὁ Μῆτρος τοὺς βλέπει, παίρνει κουράγιο καὶ τοὺς φωνάζει. Σ' αὐτὸ κ' ἐκεῖνοι δὲν ἀμφέβαλλαν. Ἤξεραν πὼς αὐτὸς τουφέκισε καὶ σκότωσε τὸ ζλάπι. Ἡ παληκαριά του εἶταν ἀναγνωρισμένη ἀπ' ὅλους. Μὰ δὲν τοὺς ἄφησε νὰ πάνε νὰ τὴ δοῦν.

— Εἶναι σκοτάδι, λέει, καὶ κρύο· πρωΐ σὰν ξημερώσει τὴ βλέπουμε.

— Ὅπως τὸ θέλει ὁ καπετάνιος ! ὅλοι τους φώναξαν· καὶ κρατώντας τον, ἀπάνου κάτου, ἀγκαλιά, μπαίνουν στὸν καφενέ.

Ὁ Μῆτρος ὅμως δὲν εἶταν στὰ καλά του. Σὲ κάθε του ὁμιλία κόμπιαζε καὶ τοῦ προσώπου του τὸ χρῶμα εἶχε ἀλλάξει. Ἐχλώμιασε, κιτρίνισε ἀκόμα πιὸ πολὺ κι ἀπ' τὸ νέο ποὺ πρωτήτερα κορόϊδευε.

— Εἶν' ἀπ' τὴ συγκίνηση, εἶπαν οἱ φίλοι.

— Εἶν' ἀπ' τὸ θυμό του, ἄλλο; πρόστεσε, πού τὴ σκότωσε μὲ πιστόλι καὶ δὲν τὴν ξέσκισε σὲ δυὸ μ' ὁλόγυμνα τὰ χέρια του !

Μὰ ὅπως κι ἂν εἶταν, ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς αὐτὸς δὲν εἶταν τώρα σὲ θέση οὔτε δυὸ λόγια νὰ βγάλει γιὰ τὸ κατόρθωμά του, μὲ ὅλη τὴ μεγάλη πιθυμιὰ ποὺ τοῦ ξέφρασαν κεῖνοι νὰ τὸν ἀκούσουν.

— Μπὰς καὶ τονὲ δάγκασε ; τόλμησε τὸ γκαρσόνι νὰ πεῖ ψιθυριστά· μὰ λίγο ἔλειψε νὰ βρεῖ καὶ τὸ μπελά του ἀπ' τοὺς ἄλλους γιὰ τὴ βρισιὰ ποὺ ξεστόμισε.

Βρὲ εἶσαι στὰ καλά σου ; Ξέρεις γιὰ ποιόνε μιλᾶς ; Αὐτὸν τον τρέμει ὅλος κόσμος ὁλόκληρος, κ' ἕνα ζῶο, ἕνα ζαγάρι ἐκειδὰ θελα τὸν μαγαρίσει ; ..

*

Ὅλοι τους λούφαξαν καὶ τὸν κοίταζαν στάφαιρεμένα μάτια του. Μὰ ἡ κατάστασή του ὅλο καὶ χειροτέρευε Τρεμούλιαζε ὁλάκαιρος. Καὶ ξαπλώθηκε στὸν καναπὲ ποὖχαν ἑτοιμασει γιὰ κρεββάτι, σκελὸν ἀναίστητος !

— Σὲ καλό του !.. εἶπαν κ' ἔκαμαν τὸ σταυρό τους, ὅταν μὲ λύπη τους τὸν εἶδαν νὰ τρέμει σύσωμος, νὰ σφίγγει τὰ δόντια του καὶ νὰ μουγκρίζει.

Ὅλοι τὸν κοιτάζουν γύρο του ἄφωνοι. Δὲν κάνουνε μήτε τὸν παραμικρὸ θόρυβο. Μόνο κοιτάζοντας ὁ ἕνας τὸν ἄλλον καὶ κουνόντας τὸ κεφαλι, φαίνονταν σὰ νἄλεγαν : «Δὲν εἶναι καλὰ ὁ Μῆτρος· ἄσκημα τάχουμε !..»

Εἶχαν περασει τὰ μεσάνυχτα, ἀπ' ὥρα. Τὸ πρωϊνὸ λαλημα τοῦ πετεινοῦ ἀκουστηκε, χωρὶς ὅμως καὶ τὸ σκοταδι νὰ φωλιάσει.

—...Νά την... χουμάει... Θὰ μὲ ξεσκίσει... Μαζὺ μὲ τόσα μισοφαγωμένα λόγια τοῦ παραμιλητοῦ του κατώρθωσαν νὰ ξεχωρίσουν,

— Ἀκόμη αὐτὴ βλεπει, εἶπ' ὁ Θανάσης, εἶναι σωστό, πὼς στὸν ὕπνο του κανένας τὰ βλέπει ὅλ' ἀνάποδα. Ποιός ξέρει μὴ καὶ δὲν ὥρμησε νὰ τὴν πνίξει μὲ τὰ χεριχ του ! .

Τώρα πια χάραζε. Ἡ χαραυγὴ σπάζει τὰ φαντοπάνια τῆς νύχτας καὶ καθαρίζει τὸ δρόμο νὰ διαβεῖ βασίλισσα ἡ μερα. Μένουν δυὸ τρεῖς τριγύρο στὸ Μῆτρο νὰ τὸν προσέχουν κ' οἱ ἄλλοι μ' ὁδηγο τὸν Παναγιώτη, τὸ νέο ποὺ τὴν πρωτόειδε, βγαίνουν νὰ ἰδοῦν τή σκοτωμένη. Ψάχνουν στὸ μέρος ποὺ ἄκουσαν τὴν πιστολιά...μὰ τίποτα. Μιὰ σφαῖρα εἶχε κομματιασει...ἕνα πιθάρι που ἀναπαυότανε στὸ ριζόκορμο ἑνὸς δέντρου. Προχωροῦν πιὸ πέρα. Καὶ σύρριζα στὸ πεζούλι κι ἀποκατου στὴ Φαραωνίτικη συκια, ἀκριβῶς στὸ μέρος ποὺ ὁ ὁδηγός τους τὴν εἶδε, σὰν εἴτανε σκοταδι, βρίσκουν ἕνα τσουβάλι γεμάτο νταρὶ ἀκαθαριστο, ἐνῶ τὸ ξαγκλισμένο κλωνάρι κρεμιούτανε ἀπὸ τὴ φλούδα του ἀκόμα. Τὸ

εἶχεν ἀπιθώσει κεῖ ἀπάνου ἀπὸ νωρὶς ὁ καφεντζῆς. Κι ἀπὸ τὸ βάρος του, ἴσως κι ἀπὸ κεῖνο τὸ τρελλὸ ἀγερομεθύσι τῆς νύχτας, ἔπεσε. — Τί φρίκη !... κ' ἔσπασε καὶ τὸ κλωνάρι ! — Πῶς κρέμεται !...

Assiut, Δεκέβρης τοῦ 908.

ΠΗΛΙΟΣ ΖΑΓΡΑΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΤΑ ΜΙΣΤΡΙΩΤΕΙΑ

Φίλε Νουμᾶ,

Τὴν προπερασμένη Κυριακὴ στὴ μεγάλη αἴθουσα τοῦ Πανεπιστημίου διαβάστηκαν τἀπουτελέσματα τοῦ φετεινοῦ «Σεβαστοπουλείου διαγωνισμοῦ». Εἰσηγητὴς εἴταν — τὸ ξέρετε, περιττὸ νὰ σᾶς τὸ πῶ — ὁ κ. Μιστριώτης !

Ὅποιος δὲ βρέθηκε στὴν τελετὴ αὐτὴ ἔχασε πολύ. Θὰ ἔβλεπε τὸν κ. Μιστριώτη ἀπάνω στὴν ἔδρα νὰ καμακρώνῃ σὰν τὸν ἀρχαῖο Δία καὶ σὰν ἄλλον Ὀλύμπιο καὶ νεφεληγερέτη κτλ... νὰ σκορπάει ἀστροπελέκια καὶ φοβερὲς βροντὲς ἐναντίον τῶν «ἀπαισίων δημοτικιστῶν». Ἄστραψε καὶ βρόντησε ὁ «ἰδεώδης ἐθνικὸς γλωσσοφύλαξ» καὶ ἐτσίσθη ἡ Γῆ — τὸ πάτωμα τῆς σάλας — καὶ τὸ παραπέτασμα ἐσχίσθη καὶ βροχὴ ἀπὸ τῶν μαύρων νεφῶν τοὐρκνοῦ μᾶς περιέλουσε. Καὶ ἀνατινάχτηκα στὴ φοβερὴ αὐτὴ σκηνή, ἀπὸ φόβο μεγάλο, καὶ λίγο ἔλειψε νὰ δρκιστῶ πίστη στὸν Ἀρχιφύλακα τῶν γλωσσικῶν λειψάδιῶν, ὄχι γιὰ τίποτε ἄλλο, μόνο γιατὶ μποροῦσαν νὰ μὲ σκοτώσουν ὅλοι τους ἐκεῖ μέσα ἂν ἀρνιούμουν. Μοῦ φάνηκε σὰ μυστικὴ συνεδρίαση Μασονίας. Συνῆρθα ὅμως πολὺ γρήγορα, γιατὶ ὁ σεισμὸς ἐκεῖνος εἴταν ὁ θόρυβος ποὺ ἔκαναν οἱ κορέκλες, καὶ τὸ σκίσιμο τῶν παραπετασμάτων ἔγινε γιατὶ ὁ κλητήρας τοῦ Πανεπιστημίου τὴν ὥρα ἐκείνη ἔσυρε τὶς κουρτίνες κι ἄνοιξε τὰ παράθυρα νὰ καθαριστῇ ἡ ἀτμόσφαιρα τῶν καθαρεβουσιάνων, ποὺ ἐμολύνθηκε ἀπὸ τὰς ὕβρεις κατὰ τῶν μαλλιαρῶν. Ὦ ! καὶ ἡ βροχὴ ἐκείνη εἴταν — φεῦ ! — πρῶτον ἀπαισίου φταρνίσματος τοῦ σεβαστοῦ διευθυντῆ τῆς Ἐθνικῆς Γλωσσοφυλακῆς ! Ὕστερα ἀπὸ τὴ φοβερὴ αὐτὴ σκηνή, ἐδοκίμασα ἂν μυρίζει μπαροῦτι ἡ θειάφι ὕστερ' ἀπὸ ἀστροπελέκια — μὰ δυστυχία μου — ἐμοσκοβολοῦσε ἡ ἀτμόσφαιρα κολώνια· εἴταν, βλέπεις, τόσες κυρίες καὶ ντεμουαζέλες... ἐκ τῆς σχολῆς τῶν δοκίμων τῆς Γλωσσοφυλακῆς, φαίνεται ! Ἐπικαλέστηκε πάλι τὴν ἀρχαιότητα. Ἀκρόπολη καὶ Παρθενῶνα, Σοφοκλῆ καὶ Εὐριπίδη· ἐβομβάρδισε τὸν Ψυχάρη, τὸν Κρουμπάχερ κτλ. καὶ ἡ παράσταση τελείωσε μὲ χειροκροτήματα...

Τώρα θὰ μοῦ πῆτε, δὲ σᾶς εἶπα τίποτα· ἔχετε δίκιο. Τί θέλετε νὰ σᾶς πῶ, ἀφοῦ προσπαθῶ νὰ σᾶς περιγράψω ἕνα μεγάλο τίποτε !.. Τελειώνω κ' ἐγὼ τὸ τίποτέ μου μὲ χειροχροτήματα...

Μὲ πολλὴ ἀγάπη
δικός σου
Τ. ΞΑΝΘΟΣ

ΓΡΑΜΜΑ ΠΟΙΗΤΗ

Σμύρνη, 19 Μαρτίου 1909.

Φίλε «Νουμᾶ»,

Τετράστιχα ἀπὸ τὴ συλλογή μου «Ἀνοιχτὰ μυστικὰ» δημοσιευτήκανε πολὺ πρὶν ἀπὸ τὴν «Παγὰν λαλέουσαν» τοῦ φίλου κ. Νιρβάνα, μὲ τὸν τίτλο «Ἀπ' τὰ παράθυρά μου» στὰ «Παναθήναια» τῆς 31 τοῦ 10βρίου 1904, καθὼς καὶ στὶς ἐντόπιες ἐφημερίδες. Μὰ καὶ διαφορετικὰ ἂν εἴτανε τὰ ἐπιγραμματικὰ τετράστιχα τοῦ κ. Νιρβάνα θὰ μοῦ κινοῦσαν πάντα τὴν προσοχή μου.

Δικός σου
ΑΛΕΚΟΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ

ΜΕ ΜΙΑΝ ΔΡΑΧΜΗΝ ΚΕΡΔΟΣ 100.000 !

ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἕκαστον γραμμάτιον ἰσχῦον διὰ τὴν κλήρωσιν 26 (9 Μαΐου) Ἀπριλίου 1909 τιμᾶται ἀντὶ μιᾶς δραχμῆς.

ΚΕΡΔΗ ΕΚΑΣΤΗΣ ΚΛΗΡΩΣΕΩΣ :

ΜΕΓΑ ΚΕΡΔΟΣ	**ἐκ δραχ.**	**100,000**
1 Κέρδος	» »	**25,000**
1 Κέρδος	» »	**10,000**
3 Κέρδη	» »	**5,000**
8 Κέρδη	» »	**1,000**
418 Κέρδη	» »	**100**
557 Κέρδη	» »	**50**
1000 ἐν ὅλῳ κέρδη ἀξίας δραχμῶν.....		**225,000**

Γραμμάτια πωλοῦνται. Εἰς τὰ ὑημόσια ταμεῖα καὶ λοιπὰς ὑημοσίας ἀρχάς, εἰς τὰς Τραπέζας, εἰς τοὺς σταθμάρχας καὶ σταθμάρχας τῶν σιδηροδρόμων, τοὺς διαχειριστὰς τῶν μονοπωλίων καὶ τὰ πρακτορεῖα τῶν ἐφημερίδων πρὸς **δραχ. μίαν** ἕκαστον γραμμάτιον, ἰσχύον διὰ μίαν ἐκ τῶν τριῶν τελευταίων κληρώσεων.

Διὰ πᾶσαν πληροφορίαν ἢ ζήτησιν γραμματίων ἀπευθυντέον εἰς τὸ **Γραφεῖον τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου καὶ τῶν Ἀρχαιοτήτων, ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν εἰς Ἀθήνας.**

Ὁ διευθύνων τμηματάρχης
Γ. ΚΟΦΙΝΑΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ν. Π. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΟΥ, δικηγόρου, ΑΝΑΤΟΛΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ τόμος πρῶτος. Τὰ προνόμια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὑπὸ ἱστορικήν, θρησκευτικήν, πολιτικὴν καὶ νομικὴν ἔποψιν κρινόμενα καὶ ἡ κατ' αὐτὰ πολιτικὴ καὶ νομικὴ καὶ θρησκευτικὴ κατάστασις τῶν ἐν Τουρκίᾳ Χριστιανῶν. Ἐν Σμύρνῃ 1909.

Μιὰ ἀπὸ τὶς ἐπιστημονικὲς αὐτὲς μελέτες τοῦ κ. Ἐλευθεριάδη δημοσιεύτηκε στὴν ἐπιφυλλίδα τῆς «Ν. Ἡμέρας» τῆς Τεργέστης κ' ἔκαμε μεγάλη αἴσθηση, καθὼς τὸ μολόγησε ἡ ἴδια φημερίδα, «οὐ μόνον καθ' ἅπαν τὸ Ἑλληνικόν, ἀλλὰ καὶ εἰς Εὐρωπαϊκοὺς ἐπιστημονικοὺς κύκλους, εἰδικῶς, πρὸς χάριν τῆς μελέτης, ἀναζητήσαντας τὴν «Ν. Ἡμέραν». Τρεῖς μελέτες δημοσιεύουνται στὸν πρῶτο τόμο. Μελέτη Α' — Ὁ Ἱερὸς νόμος. Μελέτη Β' — Τὸ ἔργον τοῦ Πορθητοῦ, καὶ Μελέτη Γ' — Τὸ ζήτημα τῶν προνομίων. Ὁ τόμος ἀποτελεῖται ἀπὸ 276 σελίδες καὶ θὰ ἐχτιμηθεῖ πολὺ ἀπὸ τοὺς ἐπιστήμονες ποὺ διαφέρνουνται γι' αὐτὰ τὰ ζητήματα.

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Τὸ Γαλλικὸ Ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας ἔδωκε στὸ ποιητὴ Σωτήρη Σκίπη τὸ παράσημο «Palmes Academiques» γιὰ τὴν ἀφιέρωση ποὖκαμε τῆς «Μεγάλης Αὔρας» του στὴ Γαλλία.

— Στὴν ἀρχαιολογικὴ ἐφημερίδα τοῦ κ. Πώπ δημοσιεύουνται τώρα καὶ λίγο καιρὸ μερικὰ ἀνέκδοτα ἐπιγράμματα τοῦ ἀρχαίου ποιητῆ Ι. Μαρίνου, μὲ τὸν τίτλο «Μικρὰ τραγούδια». Δὲ μοιάζουν καθόλου μὲ τὰ «Πλεχτὰ τραγούδι» (ἄλλο ἀρχαιολογικὸ εὕρημα κι αὐτὸ) ποὺ δημοσιεύουνται στὴν «Ἑστία».

— Γιομάτα δροσιὰ κι ὀμορφιὰ καὶ λεβεντιὰ τὰ «Γράμματα ταξιδιώτη» ποὺ δημοσιεύουνται στὴν «Ἀκρόπολη». Ἡ πέννα τοῦ Γαβρηλίδη δὲ θὰν τὰ γνωρίσει ποτὲ τὰ γερατειά.

— Ἦρθε πάλι ἀπὸ τὴν Ἀγγλία ὁ κ. Πλάτ. Δρακούλης καὶ μερικὲς ἐφημερίδες μᾶς πήρανε τσὐτιά μας μὲ τὸ «σοφὸ τῆς Ὀξφόρδης» χωρὶς νὰ μᾶς λένε καὶ τὸ γιατί. Ἔκαμε καὶ μιὰ διάλεξη στὸν «Παρνασσό», μὰ οὔτε κεῖ τὰ κατάφερε νὰ μᾶς δείξει τὴ σοφία του. Μήπως τὴν ἄφισε στὴν Ἀγγλία γιὰ νὰ μὴ τοῦ τὴν τελωνίσουνε στὸν Πειραιᾶ ;

— Κάποτε ἡ «Πατρὶς» χάλασε τὸν κόσμο γιατὶ μερικὲς ἐφημερίδες δημοσιεύανε καθέκαστα οἰκογενειακὰ γιὰ τὴν ὑπόθεση Χαλιούλια, καὶ ξελαρυγγιάστηκε γιὰ τὴν ἄμοιρη τὴν ἠθικὴ καὶ μᾶς εἶπε πὼς ξεπέφτει ὁ τύπος ὅταν κτλ. Καὶ τώρα ἡ ἀφεντιά της, ξεχνώντας ὅλ' αὐτά, ἁπλώνει στὶς στῆλες της μὲ σκυλήσια ἀδιαντροπιὰ ὅλα τἄπλυτα τῆς οἰκογενειας Τρύφου.

— Πόσο δίκιο εἶχε ὁ «Σύλλογος τῶν Ἐμπόρων» σὰ συχαιρότανε προχτὲς τὶς Ἀθηναϊκὲς ἐφημερίδες «διὰ τὴν θαυμασίαν ὄντως ἐξέλιξιν καὶ ζηλευτὴν πρόοδον» τους — ποὺ νὰ μὴ βασκαθοῦν !

— Τὴν περασμένη Τετράδη παίχτηκε στὸ Sporting Club τῆς Σμύρνης ἀπὸ τὸ θίασο τῆς κ. Κυβέλης τὸ μονόπραχτο δραματάκι τοῦ Ταγκόπουλου «Στὴν ὀξώπορτα».

ΝΙΚΟΣ ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΣ

ΑΓΡΙΟΛΟΥΛΟΥΔΑ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Τυπώνουνται σὲ βιβλίο

Τιμὴ ὀρ. 1,50

Ὅποιος θέλει ἂς γράψει στὸ «Νουμᾶ».

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. *Αἰκ. Στεφ.* στὸ Βατούμ. Τὴ συντρομὴ τὴ λάβαμε. Ὅταν τυπωθεῖ ἡ εἰκόνα, θὰ στείλουμε τὰ φύλλα. — κ. *Κ. Β.* στὴν Ἀμαλιάδα. Λάβαμε τὴ συντρομή. — κ. *Μ. Χαρ.* στὴ Μάκρη. Στέλνουμε τὸ φύλλο. Γράψε μας. — κ. *Ἰπ. Ἐρ. βάν. Λέν.* στὸ Ἀμστερνταμ. Τὰ φύλλα τὰ στείλαμε. Ἂ χαθήκανε, γράφτε μας νὰν τὰ ξαναστείλουμε. — κ. *Γ. Δ, Π.* Στάλλο φύλλο θἄχεις τὴν ἀπάντηση σὲ ὅσα μᾶς ρωτᾶς. — κ. *Χαρμίδη* στὴν Κέρκυρα. Καλούτσικο μὰ παραπολὺ ἁπλωμένο. — κ. *Σ.* Τὸ κατατόπι τοῦ Ρήγα Γκόλφη εἶναι : «Γραφεῖα Νουμᾶ — Ἀθήνα». — κ. *Κ. Μολ.* Freibnrg. Λάβαμε τὴ συντρομή κ' εὐχαριστοῦμε. — κ. A. Gomme. Λάβαμε τὴ συντρομὴ καὶ στέλνουμε τὸ φύλλο.

ΣΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

τὸ γραφεῖο (δρόμος Ζήνωνα 2) πουλιοῦνται ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ τ' ἕνα καὶ 1,25 φρ. χρ. γιὰ τὸ ἐξωτερικό, τἀκόλουθα βιβλία τοῦ ΨΥΧΑΡΗ «Τὸνειρο τοῦ Γιαννίρη» — τοῦ ΠΑΛΛΗ «Ἥλιος καὶ Φεγγάρι» — τοῦ ΦΩΤΙΑΔΗ «Τὸ γλωσσικὸ ζήτημα καὶ ἡ Ἐκπαιδευτική μας ἀναγέννηση — τοῦ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ «Ἱστορία τῆς Ρωμιοσύνης», «Μαζώχτρα καὶ Βρουκόλακας» καὶ «Νησιώτικες Ἱστορίες» — τοῦ Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗ «Οἱ σκιές μου» — τοῦ ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ «Τὸ Ἀνεχτίμητο» (δρᾶμα) — τοῦ ΗΛΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥ «Θρησκεία καὶ Πατρίδα» — τοῦ ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ «Τὰ Παλιὰ καὶ τὰ Καινούρια» — τοῦ Γ. ΑΒΑΖΟΥ «Ἡ ματιά» — τοῦ Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ «Ζωντανοὶ καὶ πεθαμένοι» καὶ «Ὁ Ἄσωτος» (δράματα) — τοῦ ΛΟΓΓΟΥ «Δάφνης καὶ Χλόης» (μεταφρ. Βουτιερίδη) — τοῦ ΕΥΡΙΠΙΔΗ «Ἡ Μήδεια» (μεταφρ. Περγιαλίτη) — τοῦ ΣΟΦΟΚΛΗ «Ὁ Αἴας» (μετάφρ. Ζήσιμου Σίδερη).

Ἡ ΙΛΙΑΔΑ μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν Ἀλέξ. Πάλλη δρ. 2 καὶ φρ. χρ. 2 1/2 γιὰ τὸ ἐξωτερικό.

Ὁ ΑΘΡΩΠΙΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ τῆς κ. Ἀλεξάνδρας Παπαμόσκου, χρυσοδεμένος, δρ. 1 1/2 καὶ φρ. χρ. 2, γιὰ τὸ ἐξωτερικό.